

שנה ז (תשפ"ג)

אוצר פניני באוצר החרויות והחסידות

♦ תזריע מצורעי ♦

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהדיה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת קדו טללי ברכה

יט

משא ומתן באמונה
ניצוץ אורה חסידי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

יג

כח התשובה
נברא קודם בריאת העולם
מלתא חדתא

ה

הטהרה והתשובה
בימי ספירת העומר
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביר יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום
ובחרת בחיים • המגיד ממעזריטש • מכותלי בית הדין • מגדנות

זרע קדש | 'כבר עת וְשׁוּעָה בְּדוֹרֵנוּ'
 תפארת שלמה | הגאולה קרובה ואין עוד פנאי להתגלגל
 אור לשמים | על האדם לעמל להסיר מעליו את המסכים המבדילים בינו לשמים
 אור החיים | רמז הפסוק 'כבש המטה' על הסרת הבגדים הצואים מהנשמה
 מאור ושמיעה | על ידי תקון המדות וזכוף הנפש מוסר המוסף המסתיר את הקדשה
 מאור עינים | המדבר לשון הרע מבטל את תענוג הבורא
 כתנת פסים | סימן לאדם להיכן קשורה נשמתו
 חמדת דוד | בדורותינו עקר התקון הוא על ידי התורה

אוצרות גאוני הדורות

חמדת ישראל | יטהר עצמו מהעבירות ואחר כך יעשה מצות
 גבול בנימין | עשירי שהביא קרבן עני סופו לפירע את חובו
 בית ישראל | טמא הוא מי שאינו מתעורר על ידי הגעגוע להטיב מעשיו
 רביד יוסף | טהרת האדם או טמאתו תלויה בידו
 דברי שלמה | אף השומר את לשונו מלשון הרע מחזיק לעסק בתורה
 שפתי כהן | כבוד גדול תחת בווי
 שיח השדה | העוסק בתורה ואינו זוכה למדרגת יראת שמים ודאי יש דפי בתורתו
 משכיל לדוד | נגעי הכתמים היו בשורה טובה לישראל בכניסתם לארץ
 שערי שמחה | רפואת בעל הצרות עין
 כלי יקר | נסיון העשירי האם ייטיב לוולתו
 צורו מור | הצרות עין שרש לכל המהלות והעבירות
 תורת משה | כפרת הצרות עין על ידי ישיבת הצרוע מחוץ לביתו שבעה ימים
 משך חכמה | ענש הצרוע שלא ישוב עמו שאר הסמאים בעון צרות העין
 אהבת חסד | על ידי צרות העין שורה מדת הדיון על הנכסים ויודוין לכליון
 מעשי צדיקים
 ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה
 זוהר הקדוש | עם פירוש הכתר והכבוד

אוצר פניני החסידות

אהב ישראל | קצלת למוד פרושת נגעים מתוך התבוננות ותשובה
 אור הגנוז לצדיקים | דמיון התאווה לצרעת שכלל שמחפך בה מצטרע יותר | האדם נבדל להמשך אחר הנשמה ולא שהנשמה תמשך אחר הגוף
 קרבן העני | על האדם לתת אל לבו בעודו במיטב שנותיו שלא בא לעולם להתענג מהכלי תענוגי הגשמיות הכלים ולא נשאר מהם מאומה
 בית אהרן | הפרישה מתאוות עולם הזה היא בחינת דוד וקמחי על ראש האדם
 אמרי קדש | דרך הצדיקים שבמשיך ימות השבוע מעטו מאד במאכל ורק בשבת קדש הרבו בענג שבת במאכל ומשקה
 לקוטי תורה | באור ענין 'אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזרע תחלה יולדת נקבה' בעבודת ה' | כנסת ישראל נקראת 'אשה' והקדוש ברוך הוא נקרא 'איש'
 לקוטי שיחות | באור הלימוד מכלו הפך לבן טהור הוא שאין בו דוד בא עד שתתקופך כל המלכות למינות ג
 באר מים חיים | העושה מעשים טובים בהתנגלות זוכה לחסד בהתנגלות, אף פאשר רק השם יתברך יודע שהוא ראוי לחסד עובר איזה יסורין ומתחכם בא לחסדים
 פתוחי חותם | כפי המעשים הטובים עושים לבוש לשמחת האדם וכחוטא פוגם בו
 תולדת אדם | בדורות קודמים לא היו הצדיקים צריכים להאריך עם הבאים אליהם כדי לעוררם - בשונה מדורות אלו
 חשבה לטובה | כשם שצריך לשוב בתשובה על הגאון כך לפעמים צריך לשוב בתשובה על הענין
 אור החיים | פרושת נגעים רמז להנגות הבורא בחיפה הוא עם נפשות הרשעים לטהר ולזכר פגמי נפשם
 פתוחי חותם | השב בתשובה צריך להוסיף חיזוק
 אוהב ישראל | בימי הספירה מחזיק כל אחד ואחד להטהר ולשוב בתשובה
 תורת אבות | שמה לא תפנה - שמה רוצים ממך בשמים את עבודת ה' לא תפנה
 בת עין | בכל צרה, הן גשמית והן רוחנית, טמון חסד הבורא
 מבשר צדק | ככל שמתעלה הצדיק נדמה בעיניו שצדו לא התחיל בעבודה
 נעם אלימלך | על ידי הסתופפת בצל הצדיקים לא יבא לידי גאון
 מאור ושמיעה | פאשר זוכה להתלהבות בעבודת הבורא יצא מגאון על ידי התחברות לצדיק
 עבודת ישראל | אריכות הגלות בלא ידיעת זמן הגזן כדי שלעמת זאת תהיה אף שמחת הגאולה ללא קץ
 לקט עני | הטעם שהיו צדיקים שאמרו קץ הגאולה ולא נהנה בו

לאור באור לשמים
 "שבועאי בדברי הקודש האלה יאר
 כל איש נשמתו הנקראת שמים"
 (הרה"ק ר' מנחם מענדל מבראנוב ז"ל)

בשרה טובה לשהורי חסידות:
ספר אור לשמים המבואר
 הרה"ק רבי מאיר ז"ע"א מאפמא

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

זוהר הקדוש
 עם ביאור הכתר והכבוד

השתוקקות עולמית לשלבת רבי שמעון

אדרא רבא חלק א	אדרא רבא חלק ב	אדרא רבא חלק ג	אדרא רבא חלק ד
זוהר המבואר אדרא דסעבא	זוהר המבואר אדרא דסעבא	זוהר המבואר אדרא דסעבא	זוהר המבואר אדרא דסעבא
תיקוני הוורר חלק א	תיקוני הוורר חלק ב	תיקוני הוורר חלק ג	תיקוני הוורר חלק ד
זוהר המבואר אדרא דסעבא	זוהר המבואר אדרא דסעבא	זוהר המבואר אדרא דסעבא	זוהר המבואר אדרא דסעבא

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

נושאים בפרשת תזריע מצורע

סגלת הפרשה

אהב ישראל

רבי אברהם יהושע העטיל מאפטא זיע"א סגלת למוד פרשת נגעים מתוך התבוננות ותשובה

והנה ודאי כשהאדם לומד תורת נגעים לשמה בקדושה ובטהרה, אז נעשה לו בזה גם כן לבוש צח ובהיר מאותיות התורה שלומד בעסק ההוא. ולכאורה מה יתרון יש בהלבוש ההוא שנעשה מאותיות הפרשה שמדברת מענין טמאות ונגעים. אכן באמת בכל הדברים מעטף שמה טוב האמתי ודברים קרים ונפלאים שאין לגלות אותם רק למי שראוי, על כן גם כאן כשהאדם לומד פרשה זו ויודע שיש פנימיות הקדושה טמיר ונגונו בתוכה, ובכל אות סודות נוראים ונעלמים, ומדבק את עצמו שם.

ועוד כשמשים אל לבו על מה הנגעים באים, שהוא בנדאי אינו כי אם על ידי איזה חטא, הינו לשון הרע וכיצא, וחוזר בתשובה ומקבל על עצמו מאז והלאה שלא יעשה עוד כמאז וקדם, וזהו שרש הדבר, וכשהאדם מדבק את הדבר לשרשו אז נעשה מזה חלוקה דרבנן, כי הוא עצם הטוב.

וזהו 'כלו הפך לכן טהור הוא' (יג א), הגם כי לכן הוא אחד מסימני טמאה, עם כל זה אם נהפך כלו ללבן, רצה לומר כשהאדם מבין ומסתכל בזה שהוא למטה מכל הנמצאים, ועל ידי זה הוא בא ומדבק את עצמו לשרש הדבר וכן"ל, אז הוא טהור:

פרישות מהתאוות

אור הגנוז לצדיקים

רבי אהרן מאפטא זיע"א

דמיון התאוות לצרעת שכלל שמחכה בה מצטרע יותר | האדם נכרא להמשך אחר הנשמה ולא שהנשמה תמשך אחר הגוף

[בשם] הבעל שם טוב ז"ל, וכן לא ישיגית כלל על תאוות גופו שהוא צרעת משכא דחוניא כו' (תיקוני מ: תיקון כא). פרוש, משל למה הדבר דומה, כמו מצרע שהחכוף נראה לו שיש לו הנאה ממנו לפי שעה, ובאמת על ידי החכוף מצטרע יותר.

כן האדם על ידי תאוה גשמיות סובר שעל ידי זה יהיה לו בריאות וחזק הגוף, ובאמת על ידי זה מאבד גם את הגוף, דעל ידי שנפטר מהדבקות באין עליו יסורין, ולא נברא הגוף כי אם שיהיה נמשך לדבקות אחר הנשמה, לעשותו מחמר צורה, לא שיהיה נמשך הנשמה אחר תאוות הגופניות.

באור מאמר הזהר הקדוש 'צרעת משכא דחוניא' על פי הנ"ל

וזהו שאיתא בזהר הקדוש צרעת משכא דחוניא, פרוש תאוות הגשמיות הזאת, הבאה ונמשכה על ידי הנחש, הוא כמו צרעת, שעל ידי החכוף מתרבה צרעתו, כך על ידי תאוות גשמיות שנפטר מדבקות השם יתברך מתגשם יותר וקא לידי ענשים:

קרבן העני

רבי יעקב קטינא זיע"א

על האדם לתת אל לבו בעודו במיטב שנותיו שלא בא לעולם להתענג מהכלי תענוגי הגשמיות הכלים ולא נשאר מהם מאימה

כל ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא (יג מו). וקשה הפסל. ונראה לכאר על דרך מוסר, דהנה יש לך אדם אשר בעודו באבו בימי חרפו יתן אל לבו למה זה ועל מה זה בא לעולם, וכי לאכל מפריה ולשבע מטובה, הלא הכל נריק הוא וכל תענוגי הגשמיות הוא רק לפי שעה ואחרי עבר התענוג אין לו מאומה, על כן האיש אשר נתן לו השם יתברך חכמה בלבו פונה מכל עסקי עולם הזה ועוסק רק בצרכי הנפש.

ויש עוד, אשר לא ישכיל בימי בחרותו, רק כאשר יגיעו ימי הזקנה ישוב אל ה' וירחמהו. ויש עוד מדרגה פחותה מזה, כמו שהוכיח הושע הנביא 'גם שיכה ורקח בו והוא לא ידע' (הושע ז ט), רק כאשר יגיעו אליו שלוחי דרחמנא - הם יסורין, אז ישיב אל לבו כי לא טוב עשה, והשם יתברך ברב רחמיו מקבלו כמו שנאמר 'תשב אנוש עד דפא' (תהלים ג א) ודרשו (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א) עד דכדוכו של נפש.

אמנם זה אשר גם בהגיע אליו יסורין אינו שוב, טמא הוא וטמא יהיה. וזה שרמז הכתוב כל ימי אשר הנגע בו יטמא, טמא הוא ואין תרופה למכתו:

אמרי קדש

רבי אברהם חיים משומרי אמונים זיע"א דרך הצדיקים שבמשך ימות השבוע מעטו מאד במאכל ורק בשבת קדש הרבו בענג שבת במאכל ומשתה

זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו, והוכא אל הכהן, ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וגו' (יד ב-ג).

הנה אפשר לרמוז בזה הפסוק, על המספר מפמה וכמה צדיקים וקדושי עליון, אשר בכל משך ימיהם לא טעמו כמעט משום דברי מאכל, כי אם כמעט מזעיר, וזלת בשבת קדש קימו 'אז תתענג על ה' (ישעיה נח יד), והרבו ביה במאכל ובמשתה.

בימות השבוע נזונו ושבעו מענג הרוחניות שבתורה ועבודה

והענין הוא, לאשר כל השבוע הזינו עצמם בבחינת צדיק אכל לשבע נפשו' (משלי יג כה), משום שהתענגו ושבעו מהרוחניות שיש בתורה ועבודה, וממילא לא היתה חסרה לגופם האכילה. אמנם במאכלי שבת קדש, שורה בעצם המאכלים קדושה ונפשיות.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו מה שרמזו כאן הפתוב זאת תהיה תורת המצרע, כי כבר ידוע מהקדמונים שכל ענין הצרעת נגרם אך מעפוש המאכלים, והצדיק נקרא בחינת מוציא ר"ע, שעוקר ומפיק מקרבו את הרע"ה הלזו של האכילה להיותו בצרעת של משכא דחוניא. אמנם ביום טהרתו, דהינו ביום דשבתא, על דרך הנאמר (במדבר יט יט) 'וחטאו ביום השביעי', אזי והוכא גם האכילה הזאת לעילא אל הכהן - אל עליון, הוא השם יתברך הנקרא כף (סנהדרין לט), בבחינת 'אז תתענג על ה'.

לפיכך בעת ההוא ויצא הכהן, הוא שם פנוי גם אל העובד ה' והצדיק, אל מחוץ למחנה, דהינו אל חוץ לגדרו מה שאינו אוכל כל השבוע, לאשר בעת הנעלה הנה והנה נרפא נג"ע הצרעת מן הצרוע. כי בשבת נתהפך בחינת נג"ע המאכלים הגורם לצרעת אל בחינת ענג"ג קרא ליום השבת.

והנה נודע פי ענג"ג, נוטריקון 'עדן נהר' 'צן. עדן הוא בחינת 'עין לא ראתה אלקים זולתך' (ישעיה סד ג) דליכא לנו בו שום השגה, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות לד.). ומעדן יוצא נהר להשקות את הגן וגו' (בראשית ב ג), והינו שתגיע תקון גם אל עץ הדעת טוב ורע אשר נטע ה' בגן:

פרשת תזריע מצרע

וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָנִיחַ כִּסְתוֹ הַצֹּרֶעֶת אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ וְטָהַר אֶת הַנֶּגַע כְּלוּ הַפֶּה לְבֵן טָהוֹר הוּא (אין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות, אמר רבא מאי קרא, כל הפה לבן טהור הוא, סנהדרין צו.) (ג יג)

ה' ולעבדו שכם אחד, במהרה בימינו ובעגלא דינן ממש (חלק לב עמוד 82):

נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן (ג יג ט)

שתי אפני הכאור תלויים האם 'כלו הפך לכן' הוא גזרת הכתוב או מילתא כטעמא

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א כאור הלימוד מ'כלו הפך לבן טהור הוא' שאין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות
איתא בגמרא סנהדרין: אין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות אמר רבא מאי קרא כלו הפך לבן טהור הוא (כשפשט הנגע בכל העור כך כשנתהפכה כל המלכות למינות תבא גאלה. רש"י).

באר מים חיים
רבי חיים מטש'רנוביץ זיע"א העושה מעשים טובים בהתגלות זוכה לחסד בהתגלות, אך כאשר רק השם יתברך יודע שהוא ראוי לחסד עובר איזה יסורין ומתוכם בא לחסדים
נגע צרעת כי תהיה באדם וגו'. צריך לדעת שנוי לשון הכתוב ממה שנאמר קודם 'כי יהיה בעור בשרו שאת וגו'', וכאן שנה טעמו לפתח בנגע כי תהיה'.

ושתי אפנים אלו הם על דרך שגיי האפנים הנ"ל: אם הא ד'כלו הפך לבן טהור הוא' הוי גזרת הכתוב, הינו שהגאלה אינה שייכת למצב העולם מצד עצמו (שאין ראים לגאלה, ואדוברה) כי אם באה בגזרה והכרח מצד למעלה ויעל דרך הנ"ל בנוגע לישראל 'בדור שכלו חזב דכתיב וירא פי אין איש וישתומם כי אין מפגיע וכתוב למעני למעני אעשה', ופירש בחידושי אגדות שם שיעמיד להם הקדוש ברוך הוא מלך כו' שעל ידי זה יעשו תשובה, תשובה הכרחית].

ומאמר זה הובא גם בסוף מסכת סוטה, ושם הובא זה בתוך הסימנים שיהיו בעקבות משיחא, ומסים יעל מה יש לנו להשען על אבינו שבשמיים'.

שתי אפנים ככאור ענין הפיכת המלכות למינות
והנה נתבאר שיש שתי אפנים בטעם כלו הפך לבן טהור הוא, אם הוי גזרת הכתוב או מצד הטעם וסבא, שמורה שאין זה נגע. ויש לבאר על דרך זה בענין הנ"ל (שהפיכת המלכות למינות הוא סימן לביאת משיח צדקנו):

ונראה שהכתוב מרמז בזה ענין אחד, והוא על פי שפך אמרתי בפסוק (שמות טו כו) 'כל המחלה וגו' לא אשים עליך פי אני ה' רפאך, ונודע סתירת הפסוק מיניה וביה, כי כאשר לא ישם מה ירפא לו, וכאשר נתעוררו חז"ל (סנהדרין א.)

או דהוי מלתא בטעם וסבא, שכלו הפך לכן מורה שאין כאן נגע, והינו כנ"ל, שהפיכת המלכות למינות היא הוראה על ברור וזכוף העולם, שהעולם מצד מצבו ראוי לגאלה וכמילא בן דוד בא (ועל דרך הנ"ל בדור שכלו זכאי, שבני ישראל יעשו תשובה רצונית).

כשם שענין הנ"ל הוא אצל עם ישראל גם הוא לגבי אמות העולם

ואמנם נוכל לומר, כי הנה לפעמים הקדוש ברוך הוא החפץ חסד הוא ורוצה להיטיב, ואינו יכול להיטיב לזה כי אם בשלח לו יסורים חלי או מכה הצריך לרפואה.

וכשם שהוא בנוגע לבני ישראל, שפסק הרמב"ם (תשובה פ"ז ה"ה) להלכה שהקטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן, שיש לבאר הפונה בזה לתשובה שלמה, תשובה רצונית, ומיד הן נגאלין'.

וכאשר שולח לו הרפואה לרפואתו מחליו [הנה גם בחסדי בני אדם אמרו חז"ל (ב"מ פז) צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה, כי כל התחלות קשות, ובתחלה אינם מבטיחים רק מעט, ואחר כך כאשר יתחיל חסדם להתפשט מתפשט והולך עד שיעשו הרבה הרבה, ומכל שכן הבורא יתברך בעל חסד האמתי שפאשר שולח חסדיו לאיש הנה ברפואה לרפואתו].

על דרך זה הוא בנוגע לאומות העולם, שעל ידי הפצת שבע מצות בני נח בקרב כל האמות, יקום ענין זה למעלותא, כולל גם פן שכל האמות יכירו מעלת בני ישראל שמפיצים האמונה בה' ובמצותיו, ויהיו אסירי תודה להם עבור הפצת הצדק וישר בעולם, ועד שפכר בסוף זמן הגלות יהיה ויהיו מלכים אמנה ושרותיהם מיניקתיה' בכל וביתר שאת וביתר עז שייסקו לבני ישראל את כל צרכיהם בהרבה.

מתפשט החסד עליו גם בדברים אחרים ומרבה להיטיב עמו, כמאמר חז"ל (ברכות ה.) ביסורין של אהבה ואם קבלם מה שכרו יראה זרע יאריך ימים וחפץ ה' בידו יצליח. ועל פן נקראים יסורים של אהבה, כי אינם באין על שום חטא, רק באהבת ה' אותו להרבות עליו חסדיו על ידיהם פאשר ירפאנו מהם.

ודבר זה יזרו עוד יותר את ביאת משיח צדקנו, שיתקן את העולם כלו לעבד את ה' ביחד שנאמר 'כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם

א, הוא סימן שלילי
א, שזהו סימן שלילי – דמפנין שהוא מצב ירוד וגרוע כל כך, שאין למטה ממנו, הרי אין בררה כככול ובהכרח שהקדוש ברוך הוא יביא תכף את הגאלה.
ב, הוא סימן חיובי

ב, אדרבה, הפיכת המלכות למינות מורה על כך שהעולם הולך ומתברר, ועד כדי כך שפא לדי גלוי שכל מלכות שבעולם שאין לו שיכות למלכות שמים הרי היא בגדר 'מינות', ורק בני ישראל מאמינים ויודעים שה' אחד, שדבר זה הוא חלק מצורף וזכוף העולם, שיתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים גו' (דניאל יב ט), ואז בן דוד בא, ובני ישראל יבררו ויתקנו את כל העולם כלו לעבד את ה' ביחד שנאמר אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד.

ועל דרך מאמר הגמרא (שני האפנים) מעין זה לגבי בני ישראל (סנהדרין צח): אין בן דוד בא אלא בדור שכלו זכאי או

ואם תאמר, אם זה ראוי שה' יטיב לו בחסדיו, ולמה לא יטיב לו בלתי

אזתה, וזהו וטמא טמא יקרא, כלומר הטמא אם 'קרא' דהינו התפלל, לא קרא פי אם לטמא, דהינו הסטרא אחרא, כל מין למינו, והוא שלוקח תפלתו.

המחזיק ברשעותו בורח ממנו גם היצר הטוב

כל ימי אשר הנגע בו, דהינו כל עוד שמתזיק ברשעו ולא רצה לשוב, יטמא טמא הוא, דהינו מוסיפין לו טמאה מלמעלה, שהחיצונים מתדבקים בו. כד ישב מן הקדשה, לפי שהשכינה והנשמה מסתלקים ממנו וגם יצר הטוב ברוח יברח, אם בן נשאר כד, מחוץ למחנה ישראל מושבו, שאינו נמנה מפלל ישראל רחמנא לצלן

זאת תהיה תורת המצרע כיום שהרתו והובא אל הכהן (יד ב)

תולדת אדם

רבי יהושע מאוסטרובא זיע"א

בדורות קודמים לא היו הצדיקים צריכים להאריך עם הבאים אליהם כדי לעוררם - בשונה מדורות אלו

הנה בדורות שלפנינו כאשר באו אנשים להצדיק לעורר לבם בדרכי ה', לא היו צריכים הצדיקים להאריך עמהם בדברי תורה לעורר אותם, כי תכף ומיד בדברים עמהם דבורים אחרים נתעוררו ורוח נכון נתחדש בקרבם. ואפלו משיחת חלין שלהם לקחו לקח טוב, כמאמר חז"ל במדרש שוחר טוב ששקולה שיחת חלין של תלמידי חכמים כנגד כל התורה.

דרכו של הרבי רבי אלימלך זיע"א

וכמו ששמעתי מספרים מרבי אלימלך זצ"ל, שהיה עוסק בין מנחה למעריב בספורי מעשיות בדברים פשוטים, וכל אחד ואחד שהיה אז בעת שדבר דבריו, לקחו לעצמם מוסר והתעוררו על ידי ספוריו. וכעת אנו רואים שאנו מדברים על לבם הרבה דברי תורה בדרכי ה' ואינם פועלים כל כך.

טעם הדבר כיון שהיו באים אל הצדיק מלא תורה וכבטול הגמור

והתרוץ הוא פשוט, פי אז קדם שבאו אל הצדיק היו מלאים תורה, נוסף לזה היו מביאים נגעי לבבם אל הצדיק וכבטלו את עצמם אליו בלי שום גאות והתנשאות, לכן היה בנקל להושיעם. לא כן עתה בעונותינו הרבים פי יבואו אל הצדיק בלי שום תורה, רק בגאות והתנשאות, והאריך נובל להושיען.

והמעלה בשמות האדם, שהם אדם, איש, גבר, אנוש, פי אדם הוא מלשון 'אדמה לעליון' (ישעיה יד יד), והוא רומז על אדם המבחר במעלה.

לזה אמר הכתוב נגע צרעת כי תהיה באדם, כלומר מאין ימצא שימצא באדם השלם נגע צרעת, שהוא בחינת הצער והיסורים, אין זה פי אם והובא אל הכהן, פרוש שיובא על ידי זה אל בחינת הכהן, שהוא בחינת החסד שישפע עליו מחסדי ה' ברב ברכה וחסים עד העולם:

והצרוע אשר בו הנגע כגדו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא. כל ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא כד ישב מחוץ למחנה מושבו

(יג מה-מז)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

כפי המעשים הטובים עושים לבוש לנשמת האדם וכשחוטא פוגם בו

אפשר לרמז, הידוע דהמעשים טובים שאדם עושה בימי חייו, מהם עושים לו לבוש כדו להתלבש נשמתו בצאתה מן העולם הזה, וכמו שגאמר (בראשית כד א) 'ואברתם זקן בא ב'מים', 'יהמלך דוד זקן בא ב'מים' (מלכים א' א א), וכשחוטא חס ושלום, פוגם באותו לבוש ונעשה לקרעים.

וידוע גם כן, שהשכינה על ראשו של אדם, כמו שגאמר (קהלת ט ח) 'ישמן על ראשך אל יחסר'. וידוע גם כן, שכל עוד שהרשע ברשעו וטמאתו בו, תפלתו אינה מתקבלת, ותורתו ומצותיו שעושה בעונו רשע, הכל הולך לסטרא אחרא רחמנא לצלן.

כשהאדם חוטא מסתלקים ממנו השכינה והנשמה

וזהו שגאמר והצרוע אשר בו הנגע, דהינו שמצרע מתמת העונות שבידו שמשמאים אותו כנגעים, צריך שידע שבגדיו יהיו פרמים, דהינו אם הקדים ועשה מעשים טובים קדם חטאו והתחילו באותו עולם לעשות לו לבוש, עכשו על ידי חטאו הבגדים יהיו פרומים, וראשו שהיתה עליו שכינה, עכשו יהיה פרוע, גם הנשמה לא נותרה בו ונשאר ערם מכל.

ועל שפם יעטה, דהינו צריך שיכסה שפתיו ולא יפתחם בתפלה בעונו רשע, פי תפלתו נדחית והחיצונים לוקחים

שליחות יסורין. אומר לך כי המה באים על אפן הזה:

כי ידוע אשר בגזרת עירין פתגמא ובמאמר קדישין שאילתא שאין הקדוש ברוך הוא עושה דבר כי אם פאשר נמלך בפמליא שלו כמאמר חז"ל (עין בראשית רבה ח ח), כי מלך במשפט יעמיד ארץ וצבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו אלו מימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה, ולא יעשה דבר בארץ הן לרחמים הן לדין כי אם יסכם משני הצדדין מהמימינים והמשמאילים כמשפט.

והנה אדם הזוכה לחסד מצד מעשיו הטובים באתגליא שעושה, מפרש מעשיו הטובים בעשיה מפרשת, שכלם רואין את המעשה הטוב שעשה זה, הנה לזה בודאי תרד ההשפעה והברכה פריש גלי ישרה וזכה צלולה ובוררה ואין פתחון פה לשום מקטרג לקטרג, כי הכל רואין כי הוא ראוי לחסד.

ואמנם לפעמים נמצא שהקדוש ברוך הוא בלבד רואה שנה ראוי לחסד ולא אחר, כגון כעין אמרם ז"ל (קידושין מ) חשב אדם לעשות מצוה ונגאנס ולא עשאה מעלה עליו הפתוב כאלו עשאה, הנה הקדוש ברוך הוא רואה את הלב הטוב ואמתיות מורשי לבבו כי היה חפץ מאד בהמצוה אלא שנגאנס.

אבל המקטרג מקטרג על זה פי אומר אפשר שלא היה עושה אף בלא האנס, הגם שהכל גלוי לפני עיני כבודו והוא מביט לסוף דבר בקדמותו וידוע שבודאי היה עושה, טוען המקטרג כלום יש אב שמעיד על בנו.

או לפעמים רואה הקדוש ברוך הוא שאדם זה ראוי לחסד בשביל מעשה הטוב שיעשה אחר כך, כי הכל גלוי לפניו, או דיפוק מיניה ורעא מעליא וברא מזכי אבא להיות זה ראוי לחסד עבור זה, והמקטרג משמאיל לחובה לומר כלום יש אדם וכו', וכדומה בדרכים שונים שהקדוש ברוך הוא צריך להסתיר החסד בפני בעלי הדין.

לזה שולח הקדוש ברוך הוא מפה או חלי ביסורין של אהבה שאין בו שום חטא, כדו שרפאו אחר כך, וכאשר תרד אליו הרפואה תרד עמה רב ברכה וחסד וחסים ושלום לאיש הזה, ויראה זרע ונאריך ימים וחפץ ה' בגדו יצליח.

באור הכתוב על דרך הנ"ל

והנה נודע אשר שם אדם הוא המבחר

באור הכתוב על דרך ה"ל

וזה מאמר הפתוח זאת היתה תורת המצרע, היינו המוציא רע, וכעין דרשת חו"ל בערכין דף י"ג. והוא מי שרוצה להוציא הרע מקרבו ולברר מדותיו, הסדר הוא: ביום שחרתו, הינו שיעסק בתורה שנקראת יום, כמו שפרש הרבי מלובלין זצ"ל"ה שנקראת יום דכתיב 'ותורה אור' (משלי ו כג) וכתיב גם כן 'ויקרא לאור יום' (בראשית א ה), והיא תטהרנו.

ואחר כך והוא אל הכהן, הינו שגיבא נגעיו אל הצדיק ויבטל את עצמו אליו, ואז יפא מנגעי לבבו. נמצא על פי זה הוא להורות עצה לתלמידים וכו'.

באור נוסף

או יאמר זאת היתה תורת המצרע ביום שחרתו. 'ביום' הוא תורה פידוע, וגם מרמז על הצדיק שנקרא יום פידוע, וזה ביום שחרתו, הינו כשיבא אצל הצדיק ועל ידי התורה יוכל להיות שחרתו.

על ידי הצדיק יזכה לרפואת הגוף - כדי שיוכל לעבד את הבורא יתברך

והוא אל הכהן, 'כהן' גם כן מרמז על הצדיק, כשיבא אל הצדיק, והנה נפא נגע הצרעת מן הצרוע, שיהיה לו רפואה שלמה במהרה, פי קדם צריכים להיות בריא בבריאות הגוף בשלמות כדי שיוכל לעבד את השם יתברך.

הוראת הרה"ק מרוזין זיע"א להרב המחבר שיש להעתיק תחלה על רפואת הגוף ולאחר מכן על רפואת הנפש

כמו שאמר לי הרב הקדוש רבי ישראל מריזין זצ"ל"ה זיע"א, כשהייתי אצלו בימי נעויותי ויהייתי מדבר עמו אודות רפואת הנפש ורפואת הגוף, ואמרתי לו שרפואת הנפש הוא עקר אצלי, והוא ז"ל אמר לי - לא כן, פי קדם צריכים להיות כלי לקבל, ואם חס ושלום הגוף אינו שלם אזי אינו כלי לקבל, לזאת צריך להיות רפואת הגוף קדם:

וצנה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות ועץ ארז ושני תולעת ואוב (וישני תולעת ואוב, מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מנאותו כתולעת וכאוב, רש"י) (יד ה)

חשיבה לטובה

רבי חנוך העניך מאלפסנדר זיע"א כשם שצריך לשוב בתשובה על הנאות כך לפעמים צריך לשוב בתשובה על הענוה

וצנה הכהן ולקח למטהר וגו' ועץ ארז ושני תולעת ואוב. פרש רש"י ומה תקנתו, אם היה גבוה כארז ישפיל עצמו כאוב.

ויש לומר גם להפך, אם היה שפל כאוב יגביה עצמו כארז. דהנה פעמים שתיב אדם בתשובה בגין עניותו, למשל, באם בא אליו עני ואמר לו שיקבץ בעדו כסף בין האנשים, והוא עונהו, מי אנכי השפל והבזוי שאוכל לאסוף ולקבץ למענה, ולעמת זאת כשיפגע אדם בכבודו ירד עמו לחייו, ענו כגון זה חז"ל בכפרה:

וראה את הנגע והנה הנגע בקירת הבית שקצרות ירקרקת או אדמדמת ומראיהו שפל מן הקיר (יד לו)

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

פרשת נגעים רמז להנהגת הבורא ברוך הוא עם נפשות הרשעים לטהר ולזכך פנימי נפושם

פרשה זו רמזה מפעלות ה' בהנהגתו עם הרשעים אשר יבחרו במטעמי יצר הרע, שהוא יקרא נגעי בני אדם. ואמרו בזהר (ח"א קפז). כי הקדוש ברוך הוא נותן הנפש בגוף האדם, מצלחת מה טוב, ואם לאו הוא עוקרו משם וחונן ושולח במקום אחר.

והוא מה שרמז כאן בנגעי הבית. פי הבית ירמוז אל גוף האדם שהוא פתי הנפש. והכהן הרמוז כאן הוא הבורא שמצינו לרבותינו ז"ל בספר הזהר (ח"א ט: ב). שדדשו בן בפסוק (לעיל יג ט) 'והוא אל הכהן' וגו'.

ואמר פי כשיראה הקדוש ברוך הוא פי הנגע בקירת הבית, פרוש, נשפתק בחינת הרע בתוכיות מהות הגוף, ונתעב הבית, והוא מה שרמז באמרו שקצרות, תבה זו מרפכת משנים, 'שקע' רורות, ואות האל"ף נבלעת במבטא, וכאלו אמר 'שקע ארורות', נשפתק בו בחינת היצר הרע שנקרא 'ארור', ולפי שיש הרבה בחינות ברשעו אמר 'ארורות'.

ואמרו ירקרקת, רמז לסימן העברה, על דרך אומנם ז"ל (שבת לג.) סימן לעברה הדרוקן. גם אמר אדמדמת, רמז לשפיכת דמים המיחס לבחינת הרע רחמנא לצלן. יצו ה' לסגר הבית, פרוש, שלא ישפע משפע האלהי, והוא סוד נדווי הרשעים לבל יחסו בצלא דמהמנותא.

אם האדם הרגיש בדרך ושב, מה טוב, ואם לא, יצו ה' להביא עליו פסורין לרחץ כתמיו ונגעיו, והוא סוד חלוי אבנים וכו', ואם עדין מסריח מעשיו הרי הוא מת, והוא אמרו ונתן את הבית את אבניו וגו'.

וצנה הכהן וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע והשליכו אתהו אל מחוץ לעיר אל מקום טמא, ואת הבית יקצע מבית סביב ושפכו את העפר אשר הקצו אל מחוץ לעיר אל מקום טמא, ולקחו אבנים אחרות והביאו אל תחת האבנים ועפר אחר יקח וטח את הבית (יד מ-מב)

פתותי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

השב בתשובה צריך להוסיף חזק

אפשר לרמז כל הפסוקים האלה על השב בתשובה שישוב בלב שלם, וכשישוב, יוסיף חזק על חזק כפי שלא יחזר לשלט עליו יצר הרע, פי כבר שלט עליו והיה תחת ידו, ואם לא יהיה עכשו תקיף בתכלית מיד יחזר יצר הרע למקומו כבתחלה.

ויעוב מעשיו ומחשבותיו הרעים

וצריך האדם הזה השב, שיעוב כל מעשיו הרעים ומחשבותיו אשר לא טובים, וכמו שאמר הנביא (ישעיה נה ז) 'יעוב רשע דרכו ואיש און מחשבתיו' וגו'. ותחת מעשים רעים יעשה מעשים טובים, ותחת מחשבות רעות יהיו כל מחשבותיו תמיד בעבודת ה' ובתורתו.

ויקבל על עצמו שלא ישוב למעשיו הרעים

וזהו שנאמר וצנה הכהן זה הקדוש ברוך הוא, כמו שכתבנו בסמוך (פסוק ב). וחלצו את האבנים, הם מעשים רעים, אשר בהן הנגע, שמחמתם האדם נטמא מבית ומחוץ, והשליכו אתהו אל מחוץ לעיר, שיקבלו עליהם שלא לשוב לעשותן עוד. אל מקום טמא, דהינו צריך שידע השב שהמעשים הרעים הם טמאים ומטמאים האדם, כדי שלא לשוב לעשותן, שאם יחזר לעשותן הרי טמא את עצמו.

ולא למחשבותיו הרעות

ואת הבית יקצע מבית סביב, הבית הוא גופו, יסיר ממנו כל מחשבות זרות ורעות, ושפכו את העפר, הם המחשבות, יקבל עליו שהם טמאים ומטמאים, והרי עכשו השליכם למקום טמא, כדי שלא יחזר

כשמתלוטש בחינת מוחין שלו ויודע שעדין לא עבד כלום לצד מה שראוי לעבוד להבורא כל העולמים, והוא עלת העלות וסבת הסבות והוא עיקרא ושתיא דכולהו עלמין עלאין ותתאין, ונראה בעיניו שעדין לא התחיל כלום לעבדו (ד"ה ואיש כי ימרט):

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

על ידי הסתופפות בצל הצדיקים לא יבא לירי גאון

איה יעשה תשובה בפרהסיא, פן יבא לו איזה פניה בתשובתו ח"ו ויפסיד הכל חלילה. תקנתו שילך אצל הצדיקים השלמים, ואז בודאי ינצל מהפניות, כי היצה"ר אין בו כח לשלט שם במקום הצדיקים. וגם זאת שאינו באפשר לבא לו איזה פניה, בראותו מעשה הצדיקים שהוא רב מאד יחרד לבו בקרבו לאמר איה אהגאח במעשי נגד מעשה הצדיקים (ד"ה א"י זאת תהיה):

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א

כאשר זוכה להתלהבות בעבודת הבורא ינצל מגאון על ידי התחברות לצדיק

כשהתחיל להתנוצץ וראת ה' בלב האדם בא לאדם התלהבות וחשקות לעבודת השי"ת ומלהיב בלבו כלפיד אש לעשות רצון הבורא, או שיש לו מדרגה זו שיכול לדבק עצמו בהשי"ת ובתורתו איזה שעות, או שכא לו בהירות קדושות. ועם כל זה בהיות לו מדרגות הנ"ל משיאו היצר לחטא ליצר - לחשב מחשבות שהוא צדיק ובעל מדרגות, כיון שרואה עצמו שיש לו מעט התלהבות ודבקות ובהירות כנ"ל, שמוח ושחח בהם ולצדיק יחשב בעיני עצמו, זהו הסתת היצר הרע לחשב מחשבות זרות ההם, ובהיות כן חושב הוא נופל למטה מכל המדרגות וכו', ורפואתו יהיה על ידי שיתדבק עצמו לצדיקי הדרור ללמד מהם הכנעה ושברון לב להתחשב עצמו ולאין ושב ורפא לו (ד"ה אדם כי יהיה):

גאולה

עבודת ישראל

רבי ישראל מקוז'ניץ זיע"א

אריכות הגלות בלא ידיעת זמן הקץ כדי שלעמת זאת תהיה אף שמחת הגאולה ללא קץ

והנה נראה לכאורה על פי סברא, שלכן ארך זמן החרבן בלא נודע הקץ, כדי

והשיבו: אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה, שמא רוצים ממך מן השמים הלא תפנה' שלך, שמא עקר העבודות שרוצים ממך היא כי דוקא בעת שאינך פנוי ומלא טרדות תקדיש מזמנך לשמים.

מעשה מהרה"ק מלובלין זיע"א

וספר לו מהרב הקדוש מלובלין ז"ל, שאמר אחרי ימים נוראים, שהוא יודע מה שכל אחד בקש ומה שענו לו מן השמים. ואמר לאחד, שבקשתו היתה, כי היות ופונסתו מטרדתו, מוכן הוא לותר על שני זהובים פחות לשבוע ובלבד שישגי את הסכום הקצוב לו ביום הראשון וכל השבוע יהיה פנוי לתורה ועבודה.

ושחקו ממנו למעלה על מה שמותר, שפן כלום חסר בבית המלך, ועל הטרדות ענו לו מנין שחפץ הקדוש ברוך הוא בתורה ובתפלה שלך, שמא יש לו יותר נחת רוח ודוקא מזה שבצעומם של טרדותיך המגיעים למעלה ראש הנך עוסק בעבודת ה' לפי כחך:

לשונות של אור

בטחון

בת עין

רבי אברהם דב מאבריש זיע"א
בכל צרה, הן גשמית והן רוחנית, טמון חסד הבורא

עקר שעשוע הקודשא בריך הוא בצדיקים שמהפכים מדת הרין למדת הרחמים, הינו שכל בחינת דינים רואין ומסתכלין בחינת חסדי השי"ת, שמאמינים בה' כי חפץ חסד הוא, ומה ששולח על אדם איזה צרה רח"ל, הוא בחינת חסד כדי שיפשפש במעשיו, בין כשיש לאדם איזה יסורים בגשמיות, או ברוחניות שרואה שאין עבודתו שלמה, הכל הוא לטובתו כדי להעלותו לתשובה עלאה יותר (ד"ה אשה כי תזייג):

גאון

מבשר צדק

רבי ישכר דב מזלוטשוב זיע"א
ככל שמתעלה הצדיק נרמה בעיניו שעדין לא התחיל בעבודה

הצדיק ההולך ממדרגה למדרגה, ובכל יום הוא משיג ביותר גדלתו של ית"ש, ומבין שהיה מקצר בעבודתו של אתמול כפי הראוי, וכן כל ימי חייו

לחשב בהן עוד, שאם יחזר שהם טמאים ומטמאים.

ויעשה מעשים טובים ויחשב מחשבות טובות

ובזה יהיה נזהר, ולקחו אבנים אחרות, הם מעשים טובים הנקראים אבנים שלמות אבנים טהורות, זה יעשה תחת אבן ממשול ואבן נגף, שהם מעשים רעים שהיו בידו. ועפר אחר יקח וטח את הבית, הם מחשבות טובות שייחשב לעבודתו יתברך, תחת מחשבות רעות שהיו בו בתחלה. זהו התקון המועיל לו:

מסכת אבות

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זיע"א

כימי הספירה מחיב כל אחר ואחר להטהר ולשוב בתשובה

טעם אמירת פרקי אבות בין פסח לעצרת הוא, כי בימים האלו מחיב כל איש ואיש מישראל לטהר את עצמו בימי הספירה כמו שנטהרו ישראל מאז מטמאת מצרים, כנודע מהזהר הקדוש, שבועה שבועות פענן שבעת ימי הנדה הם.

ולכך אומרים אז מסכת אבות, כדי לראות ולהבין כל המדות טובות הנזכרים שם, ולכסף ולהשתוקק מתי אעשה פן גם אני, ולשוב בתשובה שלמה לפני השם יתברך, ולזאת יש במסכת זו חמשה פרקים נגד חמש שערי בינה הכוללים, וכל אחד כולל מעשר הם חמשים שערי בינה, עולם התשובה.

הרמו כמה שנקראים ימים אלו 'החש מאי'

וימים האלה נקראים אצל אמות העולם מי, וגם הם מודים שהימים האלה הם טובים ומסגלים לרפואה, ומי הוא מנין חמשים, והעקר הוא שהימים האלה הם טובים ומסגלים לרפואה הנפש, ויהי רצון שירפאנו ה' ונרפא, אמן:

אל תאמר לכשאפנה אשנה (פ"ב מ"ה)

תורת אבות

רבי אברהם מסלובימא זיע"א

'שמא לא תפנה' - שמא רוצים ממך בשמים את עבודת הלא תפנה'

אחד מאנשי התמרמר לפני הסבא קדישא בעל יסוד העבודה מסלונים ז"ל כי אלמלא היה זמנו פנוי היה יכול לעסק יותר בעבודת ה'.

מאור עינים

רבי מנחם נחום מטש'רנוביל זיע"א

המדבר לשון הרע מכטל את תענוג הבורא

השם יתברך מקבל תענוג מכל אחד מישראל, אפילו מרשע גדול. כפלא הרמון רקתה' אפילו ריקנים שבך מלאים מצות כרמון, וכשמדבר לשון הרע על אחד מישראל, אפילו כשאומר אמת, הוא מכטל תענוג הבורא יתברך כביכול, ומביא בו מדת עצבות כביכול כאמור 'ניתעצב אל לבו', ומהפך מענג לנגע, לכן שכרו מדה כנגד מדה נגעים באים עליו וכו' (ד"ה זאת תהיה תורת המצורע):

בתנת פסים

רבי יעקב יוסף מפולנאה זיע"א

סימן לאדם להיכן קשורה נשמתו

קבלתי ממורי שיש לידע [אם הוא קשור] בעולם המיתה - אם נפשו חשקה לדבר לשה"ד וליצנות, וכיצא בהפקה, אם נפשו חשקה בתורה ובמעשים טובים, אז ידע בנפשו שהוא קשור בעולם החיים, ודפח"ה. ובענין זה כתב בספר הישר לר"ת, אם לכו חשק לעשות הטוב - ידע שהוא צדיק:

תורה

חמדת דוד

רבי דוד צבי מנייטשטאדט זיע"א

בדורותינו עקר התקון הוא על ידי התורה

בדורות הראשונים היו עושין תשובת המשקל על כל חטא פפי הנאתו, כמבאר בספרים הקדושים, כך וכך סגופין וכך וכך תעניתים על כל חטא, אבל כעת אמרו הצדיקים שעל ידי תורה נוכל לתקן הכל, כי על ידי התענית וסגופין משברין הגוף לבד, אבל על ידי תורה שנבלע במה, ועל ידי שמכניס כל חושיו בתורה הקדושה, הוא מכניס כל חיותו בתורה ומתקן הכל (ד"ה זאת תהיה תורת המצורע):

דבקות

אור לשמים

רבי מאיר מאפס"א זיע"א

על האדם לעמל להסיר מעליו את המסכים המכבדילים בינו לשמים

כל אדם צריך להסיר ולהשליך הרע מעליו ולהמשיך על עצמו מאור הצפון, כי על ידי שהנפש הטיל זוהמא גרם מסכים המכבדילים בינינו ובין קוננו, וצריך האדם לשבר הרע ולהסיר המסכים ושיופיע האור הקדוש עלינו בלי שום מסך (ד"ה וביום השמיני):

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

רמז הפסוק 'כבס המטהר' על הסרת הבגדים הצואים מהנשמה

'וכבס המטהר' שהם ישראל, 'את בגדיו' - הם בגדים הצואים שהיו מלבשים בנשמתו, כדרך אומרו 'הסירו הבגדים הצואים'. 'וגלח את כל שערו' שהם פחיתות צמחי החמר העכור. 'ורחץ במים' היא התורה, בה יטהר מחשבותיו. 'ואחר יבוא אל המטנה' - זה מתנה שכנינה, ירושלים היורדת בנויה מלמעלה (ד"ה ובדרך רמז):

מאור ושמש

רבי קלונימוס סלמן עפשטיין זיע"א

על ידי תקון המדות וזכוך הנפש מוסר המסקר המסתיר את הקדשה

בעוד שהאדם מיטיב דרכו ללכת בדרכי השי"ת, אזי המסכים ולבושים הנשמיים נופלים, ונתגלה ויצהיר ויאיר לאדם קדשת אלהותו ית"ש שהיה נטמן בכל דבר ודבר. אבל לזה צריך יגיעות רבות, לזכך עצמו ולטהר עצמו בקדשות יתרות, להיות מחשבתו תמיד זכה וברורה לעבודת השי"ת שמו בכל ענינים, בתורה ותפלה ומעשים טובים (ד"ה איי ואיש):

שמירת הלשון

רבי בנימין הכהן ויטאלי זצ"ל

עשיר שהביא קרבן עני סופו לפרע את חובו

מוכא במדרש (ויק"ר טו, ח), אמר רבי אבין בשם רבי יוחנן, נאמר 'ואם לא

שתהיה הנאלה העתירה נאלה ושמחה לעמתה בלי ערך ובלי קץ. וכמו שכתבו החוקרים כי כל מה שהולך שוקה במעי אמו בעבור יותר הוא בריא יותר בכחו, וכן כל החרכן שהם כדמות עבד, וכדאייתא במדרש רבה במצרים היו ישראל כעבד במעי אמו, כנודע לידעי חן. לכן כל השחיים לעת עתה, ואנחנו מחכים לאור יום יום ואין מגיד לנו, זה מחסדי הבורא, כי לפי ערך כבוד החרכן וצערנו תגדל השמחה כפלי כפלים עד אין סוף ואין קץ (ד"ה ואשה):

לקט עני

רבי משה מקוסוב זיע"א

הטעם שהיו צדיקים שאמרו קץ הנאלה ולא נהיה בן

ועל כן נראה מכמה צדיקים, אשר אמרו מענין קץ הנאלה, ולא היה כמו שאמרו, איננו רק מפני ראו בנפשם את משכן ה' אשר הכינו לפניו, על כן דמו בנפשם שכבר הוא העת המכשרת לגאלה, ולא ידעו שישנם אנשים אחרים כנגדם אשר ירחיקו את הנאלה בטמאתם אשר ידעו וישחיתו לכל ישראל בזה (ד"ה והתורם):

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א

'כבר עת ישועה בדורנו'

יתנהג רק לעבודתו יתברך, וימסר נפשו לה' תמיד, בפרט בדור הזה שכבר עת ישועה, ואין עת לילך בעצלות ולבקש דרכים, רק במסירות נפש תמיד לה' (ד"ה אדם כי יהיה):

תפארת שלמה

רבי שלמה מנדומסק זיע"א

הנאלה קרובה ואין עוד פנאי להתגלגל

על דרך שאמרו בשם רבנו הרב איש היהודי ו"ל מפרשיסעפי, וזה לשונו: שובו שובו מהר בתשובה, כי הזמן קצר ואין פנאי עוד להתגלגל, כי הנאלה קרובה (פרשת נח ד"ה ויצא):

אוצרות גאוני הדורות

תמצא ידה די שיה', וסמוך לזה נאמר "אדם פי יהיה בעור בשרו" (ויקרא, יג, ב), וכי מה ענין זה אצל זה? אמר הקב"ה, אני אמרתי לך (לבעל הילדת), 'הבא קרבן לדה' ואתה לא עשית כף. תייד, שאני

ואם לא תמצא ידה די שיה ולקחה שתי תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה (יב ח)

גבול בנימין

מצריכה לבא אצל הנהן, שנאמר 'והובא אל אהרן הנהן' (שם). אמר רבי יוחנן, למה נסקמה פרשת חלה לפרשת ע"ז, לומר לה, שכל המקום מצות חלה, כאלו בטל ע"ז.

יש להבין, מדוע לא שאל רבי יוחנן בקצור, למה נסקמה פרשת 'נגעים' לפרשת 'יולדת' כמו ששאל בהמשך 'למה נסקמה פרשת חלה לע"ז'. עוד יש להבין, מאחר שלא הביא קרבן לדה הרי שחטא בממונו, וא"כ מדוע נענש בגופו, בצרעת, ולא בממונו? עוד יש לדקדק, מהו שאמר המדרש 'ואתה לא עשית פך', והנה ראוי שיאמר 'ואתה לא הבאת'.

ונראה לכאור, שהקשה לרבי יוחנן שלכאורה הפסוק 'ואם לא תמצא נדה' אמור היה להכתב יחד עם דיני היולדת, ומדוע רק לאחר שסיים הכתוב את דיני היולדת ואמר 'זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה' (שם יב, ז) הובא הפסוק 'ואם לא תמצא נדה', וזהו שפתח רבי יוחנן בפסוק 'ואם לא תמצא נדה די שה' לומר שאין זה מקומו, וממה שנתכתב בסמוך לפרשת מצרע 'אדם פי יהיה בעור בשרו' הרי שבא הכתוב ללמד על אדם עשיר שהיה לו להביא 'כבש בן שנתי לעלה וכן יונה או תר לחטאת' (שם, ו) ואף אם אשתו עניה, חזב הוא להביא קרבן עשיר כמבאר במשנה נגעים (פ"ד מ"ב) כאלו היה הוא חיב בקרבן זה, מפני שאשתו בגופו. ובמקום זה הביא קרבן עני 'שתי תרים או שני בני יונה'. וזהו שאמר המדרש 'ואתה לא עשית בן' דהינו שהביא קרבן אף לא כמו שהיה לו להביא. ובזה שלא הביא 'כבש בן שנתי לעלה' גרם שהפנהים יפסידו את העור המגיע להם כמבאר בגמ' זבחים (מג).

לכן, אמר הקב"ה, 'חייך שאני מצריכה לבא אצל הנהן' וזאת בכדי לפרע את מה שגזלת מהפנהים שהרי המצרע חיב להביא 'שני כבשים תמימים וכבשה אחת' (שם יד, י) ואף אם המצרע עני הרי שעליו להביא 'כבש אחד אשם' (שם, כא), ובזה יפרע את חובו לפנהן. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

הוא באש תשרפנו פחתת הוא (יג נה)

בית ישראל

רבי ישראל חיים ברוין זצ"ל

טמא הוא מי שאינו מתעורר על ידי הנגע להטיב מעשיו

והנה ידוע דצרעת בגדים וכתים באים על עסקי צרות עין, וכמו שמפרש רש"י ו"ל על הפסוק 'ופנו הבית'. וזה שאמר הכתוב והכגד פי יהיה בו נגע צרעת, שהקב"ה בא להעיר אנון על עברות שבגדו, ובפרט בענין צרות עין וקנאה ושינאה להביאו אל תכלית המקור, וראה הכהן אחרי הכבס את הנגע והנה לא הפך הנגע את 'עינו', הפונה על 'עין' בעל הכגד, דעומד ברשעו והוא בעל עין רע כמקדם, ולא התעורר כלל על ידי נגעי בגדים, הגם והנגע לא פשה רק שעמד על עמדו הראשון, לא הרע מעשיו אבל גם בן לא הפך את עינו הרע על ידי הנגע, אף על פי בן טמא הוא וכו'.

פחתת הוא, לשון שפלה, שכל הוא, שנעלם ממנו פנת הקב"ה ולא יספיק לעורר את אהבה בנגעי בגדים, עד שמכרח הבורא יתברך לעוררו על ידי נגעי בתים ונזקי גוף רח"ל.

זאת תורת נגע צרעת כגד הצמר או הפשתים או השתי או הערב או כל כלי עור לטהרו או לטמאו (יג טז)

רביד יוסף

רבי אהרן יוסף טמפלר זצ"ל

שחרת האדם או טמאתו תלויה בידו

והנה לפי דקדוק הלשון מדובר בכגד צמר או פשתים, ושתי או בערב וכל כלי עור, היה צריך לסיים 'לטהרם או לטמאם' אחרי שמדבר ממינים רבים, ולמה מסיים בלשון יחיד 'לטהרו או לטמאו'.

אולם יש לומר על פי המדרש, דמתחלה שולח הקב"ה הנגע על הבית, לא חזר בו טעון נתיצה, לא חזר שולח הקב"ה הנגע על הבגדים, לא חזר בו טעון שרפה, לא חזר בו שולח הקב"ה הנגע על גופו, חזר בו מטהרין אותו, לא חזר בו עומד בטמאתו.

וזה הפרוש זאת תורת נגע הצרעת ככגד הצמר או הפשתים כו' לטהרו או לטמאו, דהינו שאם לוקח מוסר מן נגע בגדים האלו, פי לא במקרה בא לו זאת

רק על חטאו, כמו שאמרו חכמינו ו"ל בגמרא ערכין (טז) ובמדרש פי על שבועה דברים נגעים באים, אז הוא 'לטהרו' פי לא יבא על גופו הנגע, והרי הוא בטוהרתו.

מה שאין בן אם לא יקח מוסר ויאמר פי יד המקרה עשתה זאת לו, אז אחר כך יגע הנגע על עצמו ועל בשרו, ויהיה מצרע מחלט ויגרם לעצמו טמאה מחלטת, וזהו 'או לטמאו', פי ממה שלא יקח מוסר יבוא הטמאה עליו פנ"ל.

זאת תהיה תורת המצרע (יד ב)

דברי שלמה

רבי שלמה שלם זצ"ל

אף השומר את לשונו מלשון הרע מחיב לעסק בתורה

הנה, אחת הסבות לצרעת, היא עון לשון הרע, כמבאר בגמ' ערכין (טז). ודבר זה נרמז בתבת 'מצרע' דהינו 'מוציא שם רע' כמבאר בגמ' (שם טו).

ובגמ' ע"ז (טו) מובא, שרבי אלכסנדרי היה מכריז 'מאן בעי חיי, מאן בעי חיי'. התפנסו וכו' אליו פלם, ואמרו לו, הביא לנו חיים. אמר להם, 'מי האיש הקפץ חיים אהב ימים לראות טוב נצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה' (תהלים לד, יד). ואל יאמר האדם, הואיל ונצחתי את לשוני מרע ואת שפתי מדבר מרמה, אלף ואבלה את זמני בשנה. שפכר נאמר 'סור מרע ועשה טוב' (שם, טו), ואין 'טוב' אלא תורה, שנאמר 'פי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו' (משלי ד, ב).

והדברים תמוהים, וכי יעלה על הדעת שמי שאינו מדבר לשון הרע יהיה פטור מלמוד התורה עד שהצריך המדרש להשמיענו שחיב בלמוד תורה.

ויובן, בהקדים את דברי המדרש 'שומר טוב' (תהלים לט), 'לא נתן הקב"ה לישאאל את התורה, אלא שלא יתעסקו בדברים בטלים, ולא יעסקו בלשון הרע'. וכיון שמשרת התורה היא להמנע מלשון הרע, יש מקום לחשש שיטען אדם הואיל ונצחתי את לשוני אין לי צורך לעסוק בתורה, לפיכך באה הגמ' ללמדנו שאין אתה רשאי להתבטל מהתורה. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וראה הכהן אחרי הכבס את הנגע והנה לא הפך הנגע את עינו והנגע לא פשה טמא

• מצוות הפרשה •

כלי יקר

רבי שלמה אפרים מלונטשיץ זצ"ל

נסיון העשיר האם ייטיב לזולתו

כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם (יד לד). יש לדקדק למה פרט אצל נגעי הבתים 'כי תבאו אל ארץ כנען' יותר מבשאר מיני נגעים, גם מאמר 'אשר אני נתן לכם לאחזה' פלו מיתר כי זה ידוע, גם באמרו 'ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם' הנה ליה לומר בבתיכם [וכו'].

והקדוב אלי לומר בזה, שעקר הטעם בעבור צרות העין, כמו שאמרו חז"ל (ערכין טו.) מן פסוק 'וכא אשר לו הבית', זה שיחד ביתו לו לעצמו ולא היה מהנה ממנו אחרים, כי לבעבור זה נתן ה' לו לאחזה בית מלא כל טוב, לנסותו אם ייטיב מביתו גם לאחרים, כי לי הפסוק והנהב אמר ה' (חגי ב ח), וכל מה שהאדם נותן לאחרים לא משלו הוא נותן כי אם משלחן גבוה קא זכי ליה.

לכך נאמר כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה, כי לא בתרובם ירשו ארץ וזרועם לא הושיעה (תהלים מד ד), כי אם 'מין ה' רוממה, לתת להם נחלת גוים, ואין מקום לצרי עין לומר כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה, שהרי ה' הוא הנותן לה כח ואחזה, ואם פן דין הוא שתתנו משלו לעיני עמו.

ואם לא תשמעו בקול דברו, ותהיו מן צרי העין המיחסים האחזה אל עצמם, אז ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם, רצה לומר במקום שאתם מיחסים האחזה לכם, כאלו אתם האוחזים בה בכח ידכם.

צדוד המזר

רבי אברהם סבע זצ"ל

הצרות עין שרש לכל המחלות והעברות

והנה נגעי הבתים באים על צרות העין, לפי שהיא תמורה מאד כמו לשון הרע, ולכן אמרו (סוטה לח.) שאפלו העופות מכירין בצרי העין, שנאמר (משלי א יז) 'כי חנם מזרה הרשת לעיני כל בעל בנף'.

לפי שהוא חושב שכל העולם שלו, ובכח ידו עשהו, ולכן הוא להוט אחר החמדה והתאווה, וצרות העין באה מצד החמדה, והיא אם לכל המחלות ולכל העברות, והרי הוא ככופר בעקר כמו הבעל לשון הרע שאומר מי אדון לנו [וכו'].

ולכן רמז בכאן ואמר, כי נגעי הבתים באים על צרות העין, והיא שקולה כנגד מוציא שם רע. וזה שאמר ובה אשר לו הבית, ודרשו רז"ל מי שמיוחד כליו לו, ואינו רוצה להנות לשכניו כשבאים אצלו ואומרים השאילני קרדמך או נפה וכברה, והוא אומר אין לי כלי זה.

וכל זה לפי שחושב שהכל שלו, ובכדו החזקה קנהו, ואומר כמה טרחתי לקנות כלי זה, ועכשו בא זה לכלותו, ללך ויטרח כמו שאני עשיתי, ואינו רואה כי השי"ת הוא הנותן פת לעשות חיל, וזהו ובה אשר לו הבית, כלומר שההוא חושב שהבית שלו והוא בעל הבית.

וזה שקר, כי השי"ת הוא בעל הבית, כאמרו (תהלים כד א) 'לה' הארץ ומלואה' ולא שלכם, וזה היה אומר דוד כנגד בני דורו שהיו חושבים שהעולם שלהם, ולכן אמר להם 'לה' הארץ ומלואה' והרי אתם בבית של שכירות, ומי שדר בבית של שכירות כל מה שעושה בה מפסיד, ולכן אינו רוצה לקבוע בה אפלו מסמר אחד, ולכן ראוי לעשות בזה העולם כאלו הוא שאול ואין לו חלק בו, כאמרו (משלי כז א) 'כי לא תדע מה ילד יום'.

וזהו האיש שהיה צר עין, חשב שהבית שלו וכל הפלים שלו, ולכן אינו רוצה להשאיל לאחרים, ולא ראה שאין העולם מתקיים אלא עני בעשיר, וחסם בטפשו, בענין שבזה הוא כופר בקריאת העולם.

תורת משה

רבי משה סופר זצ"ל

כפרת הצרות עין על ידי ושיבת הצרוע מחוץ לביתו שכעה ימים

וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע (יד א). ולא אמר מן המצרע. הנה על שבעה דברים נגעים באים, ועל חטא לשון הרע נקרא 'מצרע', מוציא דבה רעה כדאייתא בגמרא ערכין (טו.) ובמדרשות, ועל צרות עין נקרא 'צרוע' צר עין.

והנה כמה שישב בדרך חוץ למחנה, נתכפר חטא לשון הרע ומחלוקות,

כפרוש רש"י (לעיל יג מו) הוא גרם בדידות בין אנשים על פן בדרך לשב, וכשנתפפר לו זה ונרפא 'חטא מצרע' ומתר לבוא אל המחנה, עדין נשאר עליו 'חטא צר עין', והינו 'צרוע'.

על פן עדין ישב חוץ לאהלו שכעה ימים, כפרוש רש"י בנגעי בתים (יד לה) 'אשר לו הבית' מי שיחד ביתו לו לעצמו בצרות עין, ונתן ביתו, והכי נמי ישב חוץ לאהלו וביתו, וחז"ל (מ"ק ט.) דרשו 'אהלו' זו אשתו, שעל כל פנים אסור לו שיהנה מאשתו שכעה ימים, לכפר על שלא רצה שיהנו אחרים משלו, ושפיר כתיב והנה נרפא נגע הצרעת מן 'הצרוע' דנקא.

מטען חכמה

רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זצ"ל

ענש הצרוע שלא ישבו עמו שאר הטמאים בעון צרות העין

והנה מלשון הגמרא בערכין (טו.) דעל שבעה דברים נגעים באים, על לשון הרע, על שפיקות דמים, על שבושת שוא, על גלוי עריות, על גפות הרוח, על הגזל, משמע דנגעי אדם גם פן באין על צרות העין וכו', ומאי זו מדה במדה.

ונראה דצרת העין גורם שירחקו ממנו בני אדם, שלא יאהב חברת האנושי, וכמו שאמרו בכתובות (עב.) הנודר אשתו שלא תשאיל, יוציא. ולכן ענוש להיות מצרע ולישב בדרך, שלא ישבו שאר טמאים עמו.

מצרע עשיר שהביא קרבן עני לא יצא שעדין עומד כמרדו בצרות עינו

וכיון דאחד מן הדברים שנגעים באים עליהם הוא צרת העין, אתי שפיר בזה מה דאמרו (יומא מא.) דעשיר שהביא קרבן עני יצא, לכו מצרע, דאם הוא עשיר שהביא קרבן עני לא יצא, משום שענישו היה על צרות העין, ועדין לא שב מחטאו, שהוא צר עין מלהביא קרבן עשיר כפאשר תשיג ידו, ואיך יתכפר פיון שחוטא כמה שנגענש על זה, ועדין עומד במרדו.

אהבת חסד

רבי ישכאל מאיר הכהן מראדין זצ"ל

על ידי צרות העין שורה מדת הדין על הנכסים ויורדין לכליון

אמרו חז"ל (ערכין טו.) דעל שבעה דברים נגעים באין, ואחד מהן הוא על

והטעם דהוא מדה במדה, דלפי שהוא צר עין, ואינו רוצה לעשות שום חסד ורחמים עם חברו להננותו משלו, גם על נכסיו שורה פח הדין הגמור בלי שום חסד כלל, וממילא מרחק להיות ביתו חרב על ידי זה, פידוע, דעל מדת הדין לכדו אין העולם יכול להתקיים.

לבסוף לירד לכליון, וכמו שכתוב (שם יד מד) ונתן את הבית את אבניו ואת עציו וכו'. ואם כן בנימינו, אף שהשם יתברך בחסדו אינו רוצה לשלח נגעים על הבתים, אבל מפל מקום, מארה נשמלח בנכסיו, ויורדין לכליון על ידי זה, וכמו שגאמר במדרש שהבאתי למעלה.

צרות העין [שעינו צרה באחרים, ואינו מהנה שכניו מפליו על ידי שאלה. רש"י], דכתיב (ויקרא יד לה) ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית, ותנא דבי רבי ישמעאל מי שמיחד ביתו לו [הינו, שאינו מהנה לאחרים משלו. רש"י]. **ידוע** דעל ידי הנגעים הכרח הבית

מעטי צדיקים

רצון קונם, על כן מיסרם ה'. (סיחות החפץ חיים ח"ב)

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת (יג ב)

ספר רבה של טיגיא רבי רפאל אהרן קנאפפלער זצ"ל הי"ד, אשה צדקנית הלכה פעם ברחובה של העיר סערדאהעלי, והבחינה בבחור צעיר היושב בקרן רחוב, בוכה ומילל במרירות נפש.

נכמרו רחמיה על הנער ושאלה לבכיתו, והוא השיב שהוא יתום מאביו ומאמו, ובאשר הוא צרוע, אין מכניסים אותו לשום אכסניא ומגרשים אותו אפלו מבית המדרש, אין מרחם עליו לתן לו אכל לנפשו, והוא סובל חרפת רעב.

מיד נכמרו רחמיה עליו, הכניסו לביתה ולא השגיחה כלל על הסכנה מהדבקות מחלי הצרעת, קבעה לו חדר מיוחד, וטפלה בו במסירות עד שגורפא מצרעתו, גם אחרי כן נשאר הבחור בביתה כשהיא מספקת לו כל צרכיו שיוכל ללמד בהתמדה, עד שנעשה לאיש וחקף והלך לו.

לאחר עשרות בשנים, כאשר נודע לרבי יהודה אסאד זצ"ל, בעל שו"ת יהודה יעלה על פטירתה, שלח לקרא לגבאי החברה קדישא, וצוה עליהם שאחרי טהרתה יכניסו את ארונה לבית הכנסת, בכדי להספידה שם ולבכותה.

תמהו הגבאים על דבריו וטענו כי לא נאה ולא יאה לעשות כן, מעולם לא הכניסו לבית הכנסת ארונה של אשה, ברם הוא היה נחרץ בבקשתו, והכרחו למלא את פקדתו, השמועה על הוראת הרב עשתה כנפים, וכל בני העיר נקהלו ברב סקרנות לשמע את הספדו עליה.

היא בחינת הצרעת ומינם, רק בנפש ישראל פגעו גם לצד החטא אשר יחטא, ירשם מראה צרעת בעור בשר, ודוקא בעורו ולא בבשרו ואין צריך לומר בפנימיותו.

ברעיון זה ענה החפץ חיים זצ"ל על השאלה, מדוע הגויים כלם שרויים בשלוה, ועם ישראל היא האמה היחידה השרויה בצרות ומצוקה.

למה הדבר דומה, לשנים שהלכו יחדיו בליל חשוף ואפל בסערה וסופת שלגים, ואבדו את דרכם, תעו עד אבדון כחותיהם, ונפלו לארץ. השלג המשיך לרדת, וקברם תחתיו, רק בבקר מצאום עוברים ושבים, לא הרחק מן העיר הגדולה.

מיד חלצום מכור קברם הקפוא, והבהילום לבית החולים. הרופא בדק את שניהם, ומיד החל משפשוף במרץ את האחד, סוטר לו ומעסה את איבריו בכל הכח.

עמד שם אדם וחרה אפו על התנהגותו של הרופא, הלא שתי גופות הובאו לכאן, והנה הרופא מתאנה רק לגופה אחת ומתעלל בה באכזריות חמה, מה פשר האפליה הזו, במי חפץ הרופא לנקם.

ענו לו הסובבים אותו, "שוטה שבועלם, ודאי בדק הרופא את שניהם ורצה שהגופה האחת קפאה למות ואפסו הסכויים להחזירה לחיים, לפיכך אינו מטפל בה, בשניה גלה פעימת דפק רפה, סימן לחיים, ועמל הוא בכל כחו לעוררה מקפאונה.

הוא הדין בענייננו, הגויים קפואים ודבר לא יחזירם לחיים, אם כן אין סבה ליסרם בעולם הזה, אבל עם ישראל, אף כי פעמים קופאים תחת תאוותיהם, נשארים בחיותם, רק כאשר יחממום ויעוררום ביסורים, יקומו על עמדם ויעשו

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יג ג) **בעירה** גור, נהגו הכל לכבד את הרה"ק האמרי אמת זיע"א שהיה תושב המקום בסנדקאות, אפלו פשוטי עם שהיו רחוקים מחסידות, אף הוא מעולם לא הסכים לקבל את הכבוד, לפני שהאב הבטיח שלעולם לא יגלח את זקנו.

רגיל היה האמרי אמת לומר בדרך צחות, "ילד צריך להחזיק עצמו בזקנו של אביו", פידוע ליודעי ח"ו.

ארע ואדם גם שכל העז פנים כנגד הרבי, וסרב להבטיח שיחדל מגלוח הזקו, ולא עוד, הוא עמד ואים שאם הרבי ימאן לשמש כסנדק לבנו, הוא לא ימול את הבן הנולד לו.

בהגיע יום הברית אמר הרבי לסובביו, "לאב זה לא אכפת אם בנו אינו נמול בזמנו, אבל לי זה כן מפריע, התורה אמרה שילד יהודי צריך למול ביום השמיני", הרבי ותר על דעתו, והלך להשתתף בברית כסנדק. (פאר ישראל ח"ב עמ' רמג)

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת (יג ב) **מבאר האור החיים הקדוש** זיע"א, על דרך אמרם (יבמות סא.) 'אתם קרויים אדם ואין העובדי כוכבים קרויים אדם', שאין העובדי כוכבים מטמאין בנגעים.

אף יש להקשות, וכי יש מעלה בגוים מאיש הישראלי, שהם לא מטמאים בנגעים ואנו כן, עוד קשה, הרי אמרו חז"ל (ערכין טו.), שהנגעים באים על עון לשון הרע, אמות העולם שחיים על לשון הרע, מדוע אינם נטמאים בנגעים.

אלא, מבאר האור החיים בפסוק זה, העובדי כוכבים בחינת נפשם עצמה

הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט זיע"א, אותה עת נפל למשכב בעירם אדם שהיה מקנה בשם 'פרומער', על שם חמרותיו היתרות, ומאחר והיה חולה מאד, בקשו בני ביתו מבני החבורה שיזכירוהו לטובה אצל הרבי.

כאשר נתנו לרבי את הפתקא שלו ורצו לעורר רחמים בעבורו, המליצו עליו לפני הרבי כי הוא איש פשוט וגם הוא 'פרומער', מחמיר ביותר.

נענה רבי מנחם נחום ואמר, "לא אדע מה זה פרומער, וגם מאבי הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א לא שמעתי מעולם מזה, אבל אני סובר שזה ענין של 'לבוש' כמו שכתוב אצל המצרע ובגדיו יהיו 'פרומים', הלבוש העליון מגאון, הבטנה מכעס, והגגד תפור בחוטים של מרה שחרה. (אמונת אמת)

וצנה הפנה ולסח למשהר שתי צפרים חיות טהרות ונץ ארז ושני תולעת ואזב (יד ד) ברש"י, מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב.

במדרש (ויק"ר טו ב) איתא, מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעירות שהיו סמוכות לצפורי, והיה מכריז ואומר, "מאן בעי למזבן סם חיים", אודקין עליה. רבי ינאי הנה יתיב ופשט בתורקליניה, שמעיה דמכריז "מאן בעי סם חיים", אמר לו "תא סק להכא, זבון לי".

אמר לו, "לאו אנת צריך ליה, ולא דכותר", אטרח עליה, סליק לגביה, הוציא לו ספר תהלים, הראה לו פסוק 'מי האיש החפץ חיים' (תהלים לד יג), מה כתוב בתריה, 'נצר לשונך מרע', 'סור מרע ועשה טוב'. אמר רבי ינאי, אף שלמה מכריז ואומר (משלי כא כג), 'שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו'.

אמר רבי ינאי, "כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה, ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט, עד שבא רוכל זה והודיעו, 'מי האיש החפץ חיים', לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם, 'זאת תהיה תורת המצרע', תורת המוציא שם רע.

ספר רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל ראש ישיבת טשעביץ, שמעתי מהמשגיח רבי שמעון מזליחוב זצ"ל הי"ד

משנים ורעים.

היודע אתה בני חביבי מה שאמרנו על פסוק 'איש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור', שיש במדרש שעל ידי פחד גדול נמרטים השערות, כמספר שם על איש אחד שהיו קוראים אותו מרוטה (שמו"ד כד ד, מכילתא דרבי ישמעאל פרשת בטלה א ד"ה יסע משה), ויש צדיק כמו הרה"ק רבי חייקא מהמדורא זיע"א שנפלו לו כל שערות ראשו מפחד ה' יתברך, ובדאי היא מדרגה גדולה.

אם מפאת פניו, שהוא האהבה, 'ימרט ראשו', שנופלים ממנו כל מותרות התאוות, בודאי, 'טהור הוא', אף מה כתוב בתריה, 'וכי יהיה בו נגע לבן אדם צרעת היא טמא הוא טמא וטמאנו הכהן', שאף שעומד במדרגה גדולה, עדין יכולה להתאחז בו איזה טעות מקלפת נגה ונקרא טמא ומטמא, לכן יבדק נפשו תמיד ויברר המדות שלו בהכנעה אמתית ובאהבת ישראל". (צני לצידיק)

והצורע אשר בו הנגע (יג מה)

לבית מדרשו של הרה"ק רבי שלום מבנעלזא זיע"א הגיע יהודי רשע ואפיקורס, שלא היה בקרבו שמץ אמונה רחמנא לצלן.

בשינת קריאת התורה זעק רבי שלום בקול רעש גדול, 'והצורע אשר בו הנגע', והאיש הלז הרגיש שהרבי מתכונן אליו, אך לא שת לבו גם לזאת, ודחה הימנו כל מחשבה להיטיב.

בסעודת היום אמר הרבי בדברי תורתו, "נאמר בפרשת השבוע 'והצורע אשר בו הנגע', יש לומר רמז בזה, כי האותיות שלפני 'צורע' הם 'הספק', לרמז שפאשר בקרב האדם יש ספקות באמונה, בודאי יקיים בו 'אשר בו הנגע'".

לימים העיד האיש הלז בעצמו כי מאותו היום החל לסבל מצרעת, והבין ששבת הדבר היא מפאת חסרון אמונתו בהשי"ת. (מדברי קודש)

בגדיו יהיו פרמים (יג מה)

באחת הערים נתועדו יחדיו חבורת חסידים, וגמרו בדעתם לנסע אל רבם,

כאשר הכניסו את ארונה לבית הכנסת, פתח רבי יהודה אסאד ואמר, "שמעו נא רבותי, עליכם לתן שבח והודיה לאשה הזאת שנגדרה לעולמה. שכן מה שעירנו סערזאהעלי מלאה חכמים וסופרים נזקף לזכותה, גם זה שיש לנו ישיבה גדולה ובה למעלה מארבע מאות בחורים מפלגים בתורה, הוא בזכותה, שלי ושלכם, שלה הוא".

עמד רבי יהודה ספר את המעשה עם הבחור היתום המצרע, שלא היה לו קרוב או גואל שיביט לעברו עקב החשש מהדבקות בצרעתו, וכי הבחור הלזה היה הוא עצמו, וספד לה במספד בכי תמרורים. (מנורת אהרן)

איש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא (יג מה)

עם כל עבודתו הקדושה של הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א בתורה ובתפלה וביחודים שלא פסק מהם אפלו רגע כמימריה, עדין לא האמין בעצמו ותמיד חרד לנפשו פן אין עבודתו שלמה כהלכתה.

בכל עת חשש שמא באיזה פנה נסתרה בלבו חבייה איזו שהיא מחשבת פגול דקה מן הדקה שאין לעמוד עליה, והחשד הזה הרגז את מנוחתו כל ימיו. על הדבר הזה ישנו מאמר מרבי צבי הירש שאמרו לתלמידו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקומארנא זיע"א, והוא נשנה בספריו עשרות פעמים מפאת חשיבותו.

בספר נתיב מצותיך (טביל אמונה ג אות כו) כתוב לאמר, "אמר לי מורי ורבי רבי צבי הירש, בימי חרפי כשהיה אור נשמתו דולק בתורה באש להבת שלהבת בדבקות נפלא ואמר לי בזה הלשון, "אייזיק בני חביבי, הידעת שבגעת היותי בן ארבעים שנה, עדין הייתי מתירא ובוכה לפני המקום ב"ה שאפשר שאני מקלפת טעות נגה.

ונתברכמו פני מאד ולא נותרה בי נשמה, ואמר לי, "בני חביבי, למה זה נודעזעת כל כך, הלא עוד היום בכל רגע אני מתירא שלא אהיה מקלפת טעות נגה, כי היא קלפה קשה, ויש הרבה שגשאריו שם והם בעיניהם גדולי ישראל, ומושכים כמה נפשות לדרךים

המטיגיה דישיבת חכמי לובלין ספור ששמע מפי הרה"צ רבי מרדכי יוסף מזלאטאפלא זצ"ל.

בעינים שמש כרב איש צדיק ענותו ושפל ברו, פעם הזדמן למקום אחד עם הרה"ק הקדושת לוי זיע"א, והקדשת לוי שהכיר בו את מדת ענותנותו האמתית והתרשם ממנו מאוד, שאלו מהיכן זכה לזה.

ענה לו הרב שהוא אינו יודע אם יש לו דבר מה שיהיה אפשר לומר שעבור כך זכה למעלה זו, אבל עובדא אחת זכורה לו, בהיותו אברך צעיר לימים, הזדמן לו שהלך רגלי מעיר שכנה לעירו, וההליכה הייתה קשה ומלאה פחד מערלים שבסביבה.

באין אונים הגיע לעירו, נכנס לבית הכנסת והתישב על המושב הראשון שראה, ושמע מגיד המשמיע דרשה לצבור, מגדל עיפותו לא קלט דבריו, רק שמע שהמגיד מזכיר את המשנה באבות (ד ז), רבי לויטס איש יבנה אומר, מאד מאד הוי שפל רוח שתקות אגוש רמה'.

היא חש בנפשו כי מאותו היום ואילך נשבר לבו בקרבו, ורק אחר זמן נתודע לו שהמגיד הזה היה הרה"ק רבי נחום מטטרנוביל זיע"א, המאוד עינים. אמר לו הקדשת לוי, אם כך, אין כל תמה בדברך.

סיים רבי ברוך שמעון ואמר, אולי זה הענין שרבי ינאי כה התפעל מדברי הרוכל, על אף שלא רואים שהוא חדש לו בכך דבר מה, אבל דברים היוצאים מהלב, הם ענין אחר לגמרי. הרוכל הזה שהתמסר כל כך להפיץ את הסמא דחיא, שמירת הלשון לרבים, האירו דבריו את העינים באור חדש, גם אם לא היה בהם תוספת על מה שידעו לפני כן. (ברכת טעמון)

יצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות ועץ ארז ושיני תולעת ואזב (יד ד)

ברש"י, לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הזקו לטהרת צפרים, שמפטפטין תמיד בצפצוף קול.

כשעלה רבי משה יהושע יהודה לייב דיסקין זצ"ל, המהרי"ל, לעיר הקדש ירושלים בשנת תרל"ז, הביא עמו את דוד, היילד היתום שגדל בביתו.

בירושלים גדל הנער בצל המהרי"ל והיה לתלמיד חכם ורא שמים כה מפלג, עד שרבו היה שולח לו בערב ראש השנה פתקה שיתפלל עליו שיזכה ליראת שמים.

לימים הקים את ביתו בירושלים עיר הקדש ונולדו לו שלש בנות, חלתה הבכורה ונפטרה, בימי השבעה החלה הבת השניה לבכות באמרה, "מתגעגעת אני לאחותי", כאשר בא המהרי"ל דיסקין לנחם, ספר רבי דוד שהילדה אינה מניחה להם, כל הזמן בוכה ואומרת שהיא רוצה ללכת אל אחותה, שאל מה לומר לה.

ראה המהרי"ל מה שראה ואמר, "אמר לה שעוד מעט היא תלך אל אחותה", לא יצאו ימי השבעה, והפעוטה בת השלוש נפטרה. שוב בא המהרי"ל דיסקין לנחם ואמר, "ראיתי כי נגזרה גזרה, מהבת השלישית תראו דורות מברכים", ואכן כך היה, הבת גדלה, נשאה לגאון רבי שמואל מועד זצ"ל מחכמי ירושלים, והקימה בית לתפארת.

רבי דוד האשים את עצמו באסון הנורא שפקד את ביתו, בכל אשם הדבור המשחרר, דבור ללא מחשבה, פסוק מפרש הוא בקהלת (ה ה) 'למה יקצף ה' על קולך וחבל את מעשה ידיך, ודורשת הגמרא (שבת כג.) 'אלו בניו ובנותיו של אדם'.

עמד רבי דוד והחליט לגזור על עצמו שתיקה, במשך עשרים ושלש שנים עד יומו האחרון שתק, שם משפחתו אופנהיימר נשכח, "רבי דוד שותק", כך הכירוהו כלם.

פעם הצרף להנעץ ברבו המהרי"ל דיסקין, עלה לביתו, וגמר בדעתו לפרץ למספר רגעים את גדר השתיקה, הן יורה היא לטל עטרה בפני הרב הדומה למלאך, אולם, אך ראהו המהרי"ל, הגיש לו קולמוס ודף גר. (השרף מבריסק)

צבעת ממארת הוא בבית טמא הוא (יד מד)

ספר הרה"ק רבי משה אלקיים בריעה מקוזניץ זיע"א. בעת שהזדמן אבי הרה"ק רבי ישראל מקוזניץ זיע"א בעל עבודת ישראל לעיר בראד, וחלף סמוך לאחד הבתים הישנים בה, עמד על מקומו תמה.

שאלוהו סובביו מה מצא בבית זה, וענה

שהוא חש שאינו יכול לסבל את טמאת הבית הזה. אחר חקירה ודרישה, נתודע כי במקום זה שרפו לפני זמן רב את ספרי הרה"ק התולדות יעקב יוסף זיע"א, לזאת עלתה צחנתו מטמאתו. (דעת משה פר' ויגט)

והזרתם את בני ישראל מטמאתם (טו לא)

באשר הגיע לראשונה הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א לכהן ברבנות העיר ניקלשבורג, הכין לכבודו אחד מתלמידיו שהיה גביר עצום קבלת פנים מפארת, פיאה וכיאות לצדיק זה, כשהוא לא חסר בהוצאות, השתיה פדת אין אנס, וכלים מכלים שונים, בכלי אחד קפה, בכלי שני החלב, ועוד בכלים יקרים ומפארים.

חפץ רבי שמעלקא לשתות, ושאל את הגביר היכן נמצא החלב, והוא הראה לו באצבעו על השלחן, שבספל ההוא מנח החלב. עברו מספר רגעים, והוא שאל עוד פעם, אז הבין הגביר שהלא דבר הוא כי לא בחנם שואל הרבי שוב ושוב היכן החלב.

מיד יצא החוצה, ושאל את בעלת הבית למהות החלב, אז פרצה האשה בבכייה עצומה בבשת פנים, כי מאחר והיתה עסוקה מאד, לא עמדה והשגיחה כדיו בעת שהמשרתת הגויה חלבה את הפרה.

רץ הגביר בשבח והודיה להודיע לרבי כי משמים שמרו עליו שלא נכשל חלילה באסור, ושאל את הרבי מדוע עלה בדעתו לשאל מספר פעמים היכן החלב. השיב לו רבי שמעלקא, הלא הוא מפרש בשו"ע יורה דעה (קטו א), 'חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אסור'.

לפי שנחלבה בהמה על ידי עכו"ם, לכן אין ישראל רואה, יען כי אסור הוא וישראל הוא בבחינה גדולה שאינו יכול הסתכל ולראות דבר האסור לו. אדם שמטהר את עיניו ונזהר שלא לראות דבר אסור, עיניו כה קדושות שאינן רואות מעצמן דבר אסור, לכן עיניו לא ראו את ספל החלב והוא שאל שוב ושוב היכן הוא. (עטרת זקנים מערכת הרבי ר' שמעלקא)

מלון יקרון והיהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הֵיָא חֲזֵי־הֵא

חֲזֵי־הֵא דְאִזְרֵי־הֵא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

כח התשובה קודם לבריאה

שנברא העולם, ואחד מהם היא התשובה, ודרשו זאת מדכתיב (תהלים צ ב) 'בטרם הרים יולדו' שעוד קודם לבריאת ההרים 'ותאמר שובו בני אדם'.

וכאשר אנו רואים שהתשובה נבראה קודם העולם אם כן היא מעל טבעו של עולם, ואף שעל פי טבע 'הנפש החוטאת היא תמות' (יחזקאל יח ד), כדאיתא בירושלמי (מכות פ"ב ה"ו) שאלו לחכמה חוטא מה ענשו, אמרה להם 'הנפש החוטאת היא תמות'. אבל למרות זאת שאלו את הקב"ה חוטא מה ענשו, אמר יעשה תשובה ויתכפר, שהתשובה היא מעל הטבע והחכמה. והיא עומדת כנגד היצר הרע, שאף שיש לו שבעה שמות, שהם, רע, ערל, טמא, אבן, שונא, צפוני, ומנין ז' מורה על היותו כח חזק בטבע. עם כל זה כיון שהתשובה נבראה קודם שנברא העולם הרי היא מעל גבולי הטבע, ובכוחה יכולים להתגבר על היצר. וכן שאר הדברים שנבראו קודם שנברא העולם כמו התורה וישראל, כוחם גדול לגבור על הטבע הנרמז בשבעה שמותיו של היצר.

ענין התשובה נזכר הרבה בתורה ובדברי הנביאים

מאחר שהתשובה היא הכח לגבור על טבע העולם, נזכר ענין התשובה כמה פעמים בתורה, פסוק אחד מצינו (דברים ל ב) 'ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום'. וכתבי עוד (פסוק ח) 'ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את כל מצוותי אשר אנכי מצוך היום'. ועוד שם (פסוק י) 'כי תשמע בקול ה' אלקיך לשמור מצוותי וחקותי הכתובה בספר התורה הזה, כי תשוב אל ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך'.

וכן כל הנביאים שעמדו להם לישראל כולן צוו על התשובה (רמב"ם תשובה פ"ז ה"ה), הושע אמר (יד ב) 'שובה ישראל, ישעיה אמר (א טז) 'רצצו הזכו', אם יהיו חטאיכם כשני כשלג ילבינו' (שם פסוק יח). ויחזקאל אמר (יח כג) 'החפץ אחפץ מות רשע נאם אדני אלקים הלוא בשובו מדרכיו וחי'.

בדרך צד עוון, על כרחנו למדנו שלכל אדם ישנה דרך תשובה.

ואם תתמה לשם מה עשה הקב"ה שיבוא לעולם מתוך עוון, השיבנו חכמינו ז"ל, שבכוונה תחילה נתן באדם מקום לשכון בו יצר הרע כדי שיקבל שכר טוב על מעשיו, בכך שיוסתר ממנו מציאותו יתברך ועם זאת יאמין שכל ענייני עולם הזה והבליו נבראו שיתגבר עליהם ומתוך זה יעלה נחת רוח עצומה למי שאמר והיה העולם.

כוח התשובה למעלה מן הטבע

כיון שהאדם מתחילת יצירתו עלול לבוא לידי חטא, הקדים הקב"ה רפואה למכה, והכין לנו את התשובה, ועוד קודם לבריאתו של עולם ברא את התשובה, כמו שאמר בגמרא (פסחים נד.) 'שבעה דברים נבראו קודם

אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר (יב ב). מפרשה זו למדנו שורש כח התשובה שישנו בכל יהודי, דהנה שלמה המלך ע"ה כותב בספרו (קהלת ז כ) 'כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא', והוא מחמת שכל ביאתו של אדם לעולם היא ע"י היצר הרע, וכמו שאמר דוד המלך (תהלים נא ז) כשביקש מה' שיקבלו בתשובה, 'הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי', שכיון שכל תולדת האדם ע"י יצר הרע כמו שאמרנו במדרש (ויק"ר יד ה): 'אשה כי תזריע' הדא הוא דכתיב 'הן בעוון חוללתי', רבי אחא אמר אפילו אם יהיה חסיד שבחסידיים אי אפשר שלא יהיה לו צד אחד מעוון וכו', מוכרח שהכין לנו בורא עולם דרך תשובה, כי הלא אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ומה יעשה הבן ולא יחטא אם כל ביאתו לעולם

מִילְתָּא דְפִלְיָא

נגעים מידה כנגד מידה

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר וְשִׁעַר בִּנְגַע הַפֶּה לָבָן וּמְרָאָה הַנֶּגַע עִמָּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ
נֶגַע צִרְעָתָהּ הוּא וְרָאָהּ הַכֹּהֵן וְטִמְאָהּ אָתּוּ (יג ג).

שיער לבן הוא סימן טומאה בנגעים, וכיון שנראה שיער לבן בנגע אין מוסיפים לבדוק אחריו והוא טמא, ודבר תימה הוא זה שהצבע הלבן המורה על החסד הוא הגורם לטומאה. ויש ליתן טעם בדבר כי הנגעים באים על עוון לשון הרע, ודרך מספרי לשון הרע שהם מראים עצמם כלפי חוץ כאילו טובים הם, בעוד שמסתירים בתוכם את כוונותיהם הרעות, ועל כן הם נענשים מידה כנגד מידה, שהשיער הלבן הצומח בחוץ הוא הגורם להם טומאה ולא טהרה.

בעלי לשון הרע מעמידים פני צדיק

כעין זה מצינו גם סימן טומאה נוסף והוא 'מחית בשר חי' (להלן פסוק י), שאם נהפך מקצת הלבן שבתוך השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, ואף על פי שבשר חי כשלעצמו אינו מורה על טומאה, מכל מקום גזרה עליו התורה שיהיה סימן טומאה, כי תחת הבשר החי יוסיף לעמוד הנגע בעינו, והרי זה כדוגמת עוון לשון הרע שבעטיו בא הנגע, אשר כן דרך בעלי לשון הרע להעמיד כלפי חוץ מראה טהרה, בשעה שמתחת למראה החיצוני מסתתרת רעתו ומידותיו המגונות.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

תורה בטהרה מקדשת את האדם

החטא, רק בנפש אביו שבראו, שהרי נפשו נוצרה מנפיחת פיו של הבורא כביכול כמו שכתוב (שם) 'ויפח באפיו נשמת חיים' ומכך 'ויהי האדם לנפש חיה'. אם כן תכלית הקרבן אינה ככל הקרבנות לתיקון נפש הבהמית, רק לתקן נפשו, ולכן כפרת חטאי הדיבור אינו בבהמה. מה גם, שכיון שחטא זה הינו חמור כל כך שפוגם בנפשו, לא רצה הבורא שתתעכב תשובתו עדי תשיג ידו לקרבן בהמה.

ולזה ברוב חסדי הבורא אשר הפליא עמנו, ציוונו להביא רק פטפוטי עופות נגד הקול, או מנחה שהוא קריבת הנפש, כמאמר חז"ל (מנחות קד): במנחת עני 'כאילו הקריב נפשו', ולזה ציווה הקב"ה בחטאים אלו קרבן דלות ודלי דלות כי זו תכלית קרבנות אלו לכפר על נפשו, וכדי למהר טהרת הנפש הישראלי אפילו אם אינו בהישג יד בשונה משאר קרבנות.

ישמור פיו מדברים בטלים כדי שיוכל להוציא בו דברי קדושה

אחר ראות עינינו כזאת, נשריש בליבנו היטב כי 'מוות וחיים ביד לשון' (משלי יח כא), ונשיכל לשמור נפשנו ע"י שנשמור פינו מכל דיבור אסור ח"ו, ואפילו מדברים בטלים כי בכך נשמור נפשנו מכל טומאה ופגם, כלשון קדשו של **השפת אמת** (מצורע תרס"א ד"ה בפסוק): ולפי שכה הלשון גדול מאוד צריכין להזהר מדברים בטלים והם מעכבין הפה ולשון להוציא בהם דברי קדושה, כמו שכתוב 'דברת בס', אמרו חז"ל השח שיחה בטלה עובר בעשה 'בס' ולא בדברים אחרים. שהוא תנאי שכפי מה ששומר פיו מדברים בטלים כך יכול לדבר בס.

ובזה מבאר הפסוק שלפנינו, **ולקחו למטהר שתי צפרים חיות טהורות** ופירש רש"י: לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטפטין תמיד בצפצוף קול. ובזוהר אמרו שכמו שיש עונש על דיבורים אסורים כמו כן יש עונש על דיבורים טובים שהיה לו לומר ולא אמרם. ועל זה כתב השפת אמת: והצפרים באים לתקן ב' החטאים, השחוטה לבער ולפרוש עצמו מדברים בטלים, ומכל שכן לשון הרע. והמשולחת להכין הפה ולשון להוציא בהם דברי תורה.

שעיקרה היא אמירת פיו, שלא כתורה שבכתב שעיקרה היא מה שנכתבה בספר, ועל כן פותחת (ברכות ב.) באות מ' פתוחה - 'מאימתי קורין את שמע', ומסיימת (עוקצין פ"ג מ"ב) במ' סתומה - 'ה' יברך את עמו בשלום' (תהלים כט יא), כי כאשר אדם פותח פיו - ידבר בתורה, וכשמסיים לימודו יסגור פיו, ולא יתן ליצר לבוא אל ביתו בדיבורו סרק והבל, ועל אחת כמה וכמה דיבורים אסורים.

כי כל שיחה בטילה מרחיקה את האדם מדברי תורה, ושלמה המלך ע"ה מזהיר את האדם 'אל תתן את פך לחטיא את בשרך' (קהלת ה ה), כי דברים בטלים גורמים טומאה לגוף האדם, ולפיכך אבותינו הקדושים היו שרוים כל ימיהם בתענית דיבור שלא יהיה מצוי בהם ח"ו דיבור של מה בכך, אלא לקדש כח הדיבור לעבודת הבורא.

לגודל פגם הנפש שבחטא הדיבור תיקנה תורה קרבן מיוחד

משום שכוח הדיבור גדול כל כך עד שאם פוגם בו נפגמת כל קדושתו, נתן הקב"ה כפרה מיוחדת לפוגם דיבורו, וכך ביאר **בדברי חיים** (החודש ד"ה במדרש), מצינו (כריתות י:) שהתורה הקדושה ציוותה להביא קרבן דלות של שני ציפורים ואם אין ידו משגת מביא קרבן דלי דלות של מנחה, רק בשלושה מקרים, בטומאת מקדש, בשבועת העדות, ובשבועת ביטוי שפתים. וקשה, מדוע לא נתנה תורה אפשרות זו גם בשאר חטאות, ומי שאין ידו משגת יביא קרבן כפי השגת ידו ויתכפר אף בציפורים או במנחה.

מתרץ הדברי חיים, כי ענין הקרבן הוא להקריב נפשו הבהמית לפני ה', ויתחרט על מה שעבר, והקב"ה עוזרו לכפר עליו ויפדה נפשו מרדת שחת, ולכן גזרה חכמתו יתברך על כל חטא מהו מין קרבנו, שעל ידו יתכפר האדם. ואפילו אם אין ידו משגת לקרבן זה, ימתין עד שיהיה בידו להביאו, כי הרי זו תכלית הקרבן, שכנגד קרבן הבהמה יקריב את נפשו הבהמית, ואילו ציפורים או מנחה, אינם מורות על נפשו הבהמית.

אך בדברים התלויים בפה האדם, שזה עיקר כח האדם כמאמר הכתוב (בראשית ב ז) 'ויהי האדם לנפש חיה' וכתרגומו 'לרוח ממללא'. נמצא החוטא בדיבורו פוגם בעצמות הנפש, ולא בנפש הבהמית תלוי

וְצִנְהָה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמִטְהָר שְׁתֵּי צִפְרִים חַיִּוֹת טְהוֹרוֹת (יד ד). עיקר עבודת האדם להתעצם בקנין קדושה וטהרה ויראת שמים אמיתית, וכפי התקדשות האדם כך יש כח בתורתו לרוממו ולהביאו למדרגות גבוהות, כי הלומד תורה שלא בקדושה תורתו נותנת כח לחיצונים חלילה, ורמז לדבר כי האותיות שלפני 'תורה' הם 'קדשה', וזה תנאי קודם ללימוד תורה שיקדש עצמו כפי יכולתו, וכן סידר רבינו הקדוש לפתוח סדר תורה שבעל פה בהלכות קריאת שמע, 'מאימתי קורין את שמע בערבית' (ברכות ב.), לקבל עול מלכות שמים תחילה, וכפי טהרת הגוף והנפש והנשמה כך יזכה להתעלות בעסק התורה.

וכן כתב הרה"ק **מרופשיץ ע"ה** (זרע קודש קדושים ד"ה לא תעשו) שהאותיות הקדושות נגזרים מחמש מוצאות הפה, והאותיות 'קדושה' מורכבים מכל החמש מוצאות, לרמזו שיקדש האדם את חמש מוצאות הפה ושכל דיבורו יהיה בקדושה יתירה, ואז יתקיימו ויאירו בו אותיות התורה בשלימות, כי מבלעדי הקדושה אין שום כח לפתוח הפה בדברי תורה.

עיקר הדיבור יהיה בתורה ותפילה ולא יניח ליצר להפך הדיבור לבחי מצרים

הפה לא נברא באדם אלא לעסוק בתורה ובתפילה, כמו שכתוב (דברים ו ז) 'דברת בס' ולא בדברים בטלים. אך חס ושלום מניח ליצר להיכנס בתוך דיבורו נעשה מכך בחינת 'מצרים', כמו שכתב הרה"ק **רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה** (שם בא ד"ה ומה שכתוב) כי מ' פתוחה וסתומה רומזים לפיו של האדם, כי בכדי לומר אות מ"ם נצרך להשתמש גם במ' סתומה, וכל עוד שאינו מסיים במ' סתומה, אינו יכול לומר את שמה של האות. ולכן האות מ' רומזת על הדיבור, כי כמו אמירת האות מ' כך גם דיבורו של האדם, כשפותח פיו לדבר אינו מסיים דיבורו עד שסותם את פיו. אך אם מניח ל'יצר' דהיינו שמניח אותיות אלו ל' צ' ר' להיכנס בין פתיחת דיבורו לסגירת פיו, ומדבר דברים אסורים נעשה מזה 'מצרים', דהיינו מ' פתוחה וס' סתומה וה'יצר' ביניהם, שזה היה רצון מצרים לפעול שיהיה הדיבור בגלות. וזאת לימדונו רבותינו בתורה שבעל פה

ביום השמיני ימול - כח יום השמיני שמעל הטבע

זרח, שיפרוץ את המניעות המפריעים לו ויזרח עליו אור גדול 'באור פני מלך חיים'.

מילה ביום השמיני - להאיר נשמתו ע"י קדושת השבת

וזהו טעם מה שאמרה תורה וביום השמיני ימול בשר ערלתו, כדברי חז"ל (דב"ר ו א) 'ולמה התינוק נימול לשמונה ימים, שנתן הקב"ה רחמים עליו להמתין לו עד שיהא בו כוחו'. וביאר האור החיים הקדוש ע"ה מהו הכח שנכנס בו ביום השמיני יותר מן הימים שקדמו לו. רק הכוונה לכוח הנשמה שיתחזק בקרבו, וכל שמונה ימים כוללים בתוכם גם את יום השבת, והוא הנותן כוח רוחני לנשמת האדם, וכמו שבבריאת העולם לא היה העולם מתוקן בשלמות עד שבה השבת והתחזק העולם על קיומו, כך גם נפש האדם אינה מושלמת עד שתעבור עליה שבת אחת, ומכוח השבת יהיה התינוק ראוי להיכנס בברית, ובכוחה יוכל לגלות ההסתר שבבריאה ולהאיר את אור נשמתו לפעול תכלית שליחותו שנשתלח בעבורה לעולם הזה.

בכח מצות מילה זוכים שיהיה בעליו עמו

עפ"י זה נוכל להבין עומק דברי חכמים שאמרו שבכח המילה משתתף הקב"ה עם הרך הנולד ומכח זה נשאר עמו לכל ימי חייו, שכן כל יהודי מקבל נשמה טהורה בתורת שאילה, ומצד הדין הרי הוא כשואל שכל הנאה שלו, שכיון שמשמש בנשמה לצרכו והיא מסייעת לו בכל דרכיו בעולם הזה, ממילא חייב אפילו באונסין, ועתיד לתת את הדין על כל פגם רוחני שנפגמה בעולם השפל. אך נתן לנו בוראנו ויוצרנו החפץ בהצלחתנו בשליחותנו עצה הגונה, שמיד עם תחילת השאילה משתתף עמנו הקב"ה בברית המילה ואנו מוסרים התינוק לרשותו, ועל ידי כך חשוב כשאילה בבעלים והשואל פטור מאונסין, וזה הביאור לכך שיש שנהגו לומר בברכת המזון לסעודת הברית 'מיום השמיני והלאה ירצה דמו ויהי ה' אלקיו עמו', שעל ידי מצות המילה יהיה הקב"ה עמו במלאכתו לכל ימי חייו.

נר דלוק לו על ראשו והוא צופה ומביט לאורו מסוף העולם ועד סופו, וקודם יציאתו לעולם מתחייב לשמור הנשמה כראוי, ומשביעים אותו תהי צדיק ואל תהי רשע, כדי שכח השבועה אף היא תעמוד לו לזכור מאין בא ולשם מה. ומלמדים אותו כל התורה כולה, ובשעה שיוצא לאוויר העולם משכחים ממנו כל מה שלמד ואתה ההארה מסתלקת ממנו.

אך אף שעתיד לימוד זה להשתכח ממנו, עדיין תועלת גדולה ועצומה יש בלימוד התורה שעל ידי המלאך, כי מכוח זה יוכל תמיד לשוב ולהיזכר בחלקו בתורה, כדרך הלומד תורה ומשכחה שבקלות יכול להיזכר בה על ידי לימודה שוב, שנשארת בו רשימה קדושה כדי שיוכל אחר כך ברדתו לעולם להיאחז בהארות שנשארו בו מקודם לידתו וכדאיתא בתיקוני זוהר (תיקון ע' קלו:).

עבודת האדם להשיב לו ההארה שהיתה לו קודם לידתו

בדרך זו מבואר בקדושת לוי (וישב ד"ה ויהי) הכתוב (בראשית לח כח-כט) 'ויהי בעת לדתה ויתן יד וגו', ויהי כמשיב ידו' וגו', שבעת לידתו של האדם מתעוררת איתערותא דלעילא שיוכל להתקרב אל ה' בשלימות, אבל מיד אחר כך מסתלקת ההתעוררות ונשארת כעין מחיצה המבדילה בינו לעליונים, וניתנת בידו הבחירה בין טוב לרע ולהתקרב על ידי מעשיו אל ה', וזהו הרמז בפסוק 'ויהי בעת לדתה ויתן יד', שבעת לידתו של האדם נותנים לו סיוע שיוכל להתקרב, אבל אחר כך נהיה כמין 'ד' המסתירה וחוצצת בינו לקדושה, אבל אם יתן האדם אל ליבו לשעבד עצמו לעבודת ה', יזכה לזכך את חומריותו ולהסיר את המחיצה המפסקת ולשוב אל המדרגה הראשונה כבשעת לידתו, ואז מתקיים בו 'ויהי כמשיב ידו', שיזכה לסלק את היד המסתירה ויאיר לו האור הראשון כבתחילה, ויקרא את שמו פרץ וגו', ואחרי כן יצא אחיו ויקרא שמו

דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה כִּי תִזְרְעוּ וְיִלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַעַת יָמִים פִּימֵי נִדְתָּ דְּוֹתָהּ תִּטְמָא. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוֹל בְּשָׂר עֶרְלָתוֹ (יב ב-ג).

נראה מקרא מפורש כי ישנו קשר הדוק בין המילה לטומאת הלידה וכאשר האריכו המפרשים. ובדברינו יבואר כי ברית קודש היא העומדת לנגד טומאת עולם הזה והבליו. שהלא ידוע הוא, כי כל נשמה קודם רדתה לעולם, איננה חפצה להתרחק מבית אביה בעת יושבה תחת כסא הכבוד ונהנית מזיו שכינתו יתברך, אך הקב"ה כופה את הנשמה לרדת לגוף השפל שבעולם הזה דווקא.

וזאת, כי בכך מתקיימת תכלית בריאת העולם שהיא להיטיב לבריותיו (עץ חיים שער הכללים פ"א), ומכלל ההטבה שתהיה הנשמה אוכלת ממעשי ידה שבלא זה הרי זה 'נהמא דכיסופא' (מגיד מישרים בראשית), שכן שנו חז"ל (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג) 'מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאיסתכולי באפיה', ולכן יורדת הנשמה לעולם כדי לסגל מצוות ומעשים טובים ועל ידיהם שבה אל בית אביה לזכות בכח מעשיה ולא במתנת חנם.

מאחר שזו תכלית ירידת הנשמה לעולם הזה עומדים לנגדה כוחות עולם הזה, רצונות ותאוות המושכים את הגוף ללכת אחריהם כבהמה, וכשמתגבר עליהם למרות כל הקשיים וההסתרות זוכה לפעול נחת רוח לשולחו הקב"ה בורא העולם, כי אין לך נחת רוח יותר מכך שאדם עושה נגד טבעו ומכריז במעשיו כי בכל מקום ונקודה נמצא כח הבורא יתברך וכי הוא מלך העולם. וזה עבודת האדם בעולמו - למסור נפשו ורצונו למרות המפריעים ובכך לגלות כבוד ה' בעולם.

הקב"ה מסייע ונותן כוחות לגבור על הטבע והבלי היצר

אך לא עזב ה' חסדו ואף כי ההתגברות היא סיבת השכר, אך כבר אמרו (סוכה נב:): 'אלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו', לפיכך מקדים הקב"ה לסייע לאדם לצלוח במשימתו, ועוד קודם לידתו אמרו חז"ל (נדה ל:): שבהיות העובר במעי אמו

יצא האור ע"י מכוון אור לישדים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לנצט ללא אישור מפורש בכתב ממוכן אור לישדים עיצוב ועיבוד: שוקי קנר

פרשת זריע

משה ומתן באמונה

לפני שנים רבות, באחת הארצות, סבלו התושבים המקומיים מבצורת קשה וכבדה שהעמידה אותם בסכנת חיים של ממש. חדשי החורף כמעט חלפו ועברו ואף טיפה של גשם לא ירדה מהשמיים. מזג האוויר היה קייצי ביותר, במרומים לא נראתה אף לא עננה קלה, והגשמים בוששו מלהגיע. האדמה הייתה סדוקה ומחורצת מיובש. השתילים הצעירים בשדות נבלו מצמא, בורות המים חרבו והתייבשו לחלוטין, והכל היו אובדי עצות. המים הם עורק החיים של האנושות, ובלעדיהם אין מזון ומחיה.

היהודים, תושבי המקום, התפללו למי שמפתח של גשמים מצוי בידו והתחננו לקב"ה שיושיעם ויוריד עליהם גשמי ברכה. משהחמיר המצב גזר רב העיר תענית של ימי שני וחמישי ושני על כל אלו שמעל גיל מצוות. כולם התכנסו אל בית הכנסת הגדול של העיר, ולאחר ששמעו דברי כיבושין והתעוררות שהביאו את הקהל כולו לידי בכי רב, פתחו ואמרו סדר תפילות ותחנונים, כשהם קוראים אל השם בחזקה ומבקשים ישועה ורחמים.

אלא ששערי השמים כמו ננעלו במנועולי ברזל, ושיוועתם של היהודים האומללים כאילו לא נשמעה. הכל היו אובדי עצות בידועם כי אם בצורת זו תמשיך כמו שהיא, הרי שכולם מצויים בסכנה גדולה.

היה רב העיר מתכנס בתוך עצמו, מתוך צער רב על הגזירה הקשה, ומרבה בתפילה ובבקשה שיגלו לו משמים את הסיבה בעטיה באה עליהם בצורת זו. ויהי באחד הלילות, לאחר יום של תענית וסיגופים, נרדם הרב על מושבו והנה בחלומו הוא מקבל מסר שמיימי מפתיע. בעל החלום מגיד לו כי הגשמים לא יתחילו לרדת אלא אם כן איש פלוני, חנווני במקצועו, ירד לפני התיבה וישמש כחזן. עליו לכנס את כל בני העיר לתפילה משותפת, ולבקש מהחנווני שיואל לעבור לפני התיבה, ורק כך תשמע ותתקבל תפילתם.

הקיץ הרב מחלומו כשהוא נסער ונרעש. הרב שאל את עצמו: האם זה חלום אמת?! האם מבין כל תושבי העיר, מהם יראים ושלמים, חסידים ואנשי מעשה, דווקא תפילתו של החנווני, יהודי פשוט, היא זו שתתקבל?! אילו היה תלמיד חכם מופלג או מדקדק במצוות, ניחא. אולם חנווני זה אינו אלא יהודי פשוט לחלוטין, אשר לא קרא ולא שנה וברדין

דעתו: מבקש אני ממך, יקירי, כי תתעטף בטלית ותרד לפני התיבה כשליח ציבור של כל הקהל כולו.

היה זה כרעם ביום בהיר. החנווני הוכה בתדהמה, בדיוק כמו כל הציבור שלא הצליח להבין את כוונתו של הרב. החנווני עצמו, שהכיר את מקומו, שאל את הרב בשפל קול: האם כבוד הרב מבקש להתלוצץ ממני?! הרי בקהל כאן מצויים תלמידי חכמים מופלגים, כאלו שבינתם ריקם ופרקם נאה והם מרוצים לקהל, ואילו אני, בעוונותי הרבים, משול כנגדם כעם הארץ גמור, שאף לקרות בתורה כהוגן איני יודע, ואיך ארד לפני התיבה לעת הזאת?!

פייס הרב את החנווני ואמר לו: אבקשך בכל לשון של בקשה כי אתה תהא השליח ציבור, אל תירא ואל תחת, ותאמר ככל אשר אתה יודע, ובוודאי ישמרוך מהשמים שלא תכשל בלשונך ולא תנקש בשינוך. אל נא תשב את פני ריקם, כי מנוי וגמור עמדי כי דווקא אתה ראוי להיות שליח הציבור ביום תפילה זה.

הס הושלך בבית הכנסת. הכל ציפו לראות את החנווני מציית לדברי הרב ויורד לפני התיבה. אלא שבאותם רגעים התחוללה תפנית משונה ביותר שאיש מהנוכחים, ואף לא הרב בעצמו, ידעו לפרש אותה: החנווני, בצעדים מהירים ביותר, ירד מהבימה ופילס את דרכו בין הקהל כשהוא יוצא מבית הכנסת ונעלם בין הרחובות הסמוכים מבלי להסביר ולפרש להיכן הוא הולך ---

רגעים ארוכים מאוד של מתח היו בקהל המשתומם: להיכן נעלם החנווני? כיצד העז החנווני לנטוש את בית הכנסת ברגעים נשגבים אלו? האם החנווני סירב לקבל את הצעת הרב ולכן בחר להיעלם מהמקום לחלוטין? היו מחשובי הקהל שניגשו לרב והציעו לרב שימנה שליח ציבור אחר במקום החנווני שעזב את בית הכנסת; הם גם הסבירו לרב שבוודאי הבושה והמבוכה הכריעו את החנווני הפשוט, שלא הצליח להכיל את היותו לובש 'מסאנא דרב מכרעי' - נעליים הגדולות ממידתו, ולכן הוא החליט לעזוב; אם אכן הרב ישלח חזן אחר, בוודאי יסכים החנווני לחזור.

והרב, ליבא לפומא לא גליא. הרב שקיבל את ההוראה השמיימת לפיה דווקא על החנווני לשמש כשליח ציבור, מיאן לשמוע את העצות ואת הצעות לאנשים אחרים שיכולים לשמש כשליחי ציבור. הרב הבין כי אין תחליף לחנווני,

הוא שיתקרא 'עם הארץ', וכיצד ייתכן שיש מעלה כלשהיא בתפילתו?! לאחר שהפך בדעתו הגיע הרב למסקנה המתבקשת: אין חלום זה כי אם דברים בטלים ומבוטלים, החלומות שווא ידברו, ובוודאי שאין צורך לקיימו.

ברם, מני אותו לילה, חזר החלום והופיע בשנתו של הרב מדי לילה בלילה. כל פעם בו היה הרב עולה על משכבו ונרדם, תיכף היה רואה לנוכח עיניו בבהירות רבה חזיון זה, בו גם היו מוסיפים וגוערים בו: הלא תדע כי חייהם של בני ישראל תלויים בכך, וסכנה נשקפת להם כל עוד אתה מתמהמה ואינך עושה ככל אשר הורנו לך. מה לך נרדם, קום קרא אל אלוקיך, אתה וכל אשר לך, כשהחנווני הזה בראשכם, עובר לפני התיבה.

ויהי כהשנות החלום לילה אחר לילה הבין הרב כי אין זה חלום תעתועים כי אם חזיון של אמת, וככל אשר יקדים לעשות כן ייטב. הרב לא הבין את פשר הוראה זו, אולם הנחרצות שבדברים לא הותירה לו כל ברירה, מה גם שבוודאי תפילה נוספת אין בה בכדי לגרוע, ומה מנו יהלך אם אכן יהיה החנווני זה היורד לפני התיבה.

הודיע איפוא הרב לשמש הקהילה כי יזמין שוב את כל בני הקהילה אל בית הכנסת הגדול ליום תפילה וזעקה, כשהוא מדגיש לו שאיש בל יעדר מהתפילה, אולי יחוס עם עני ואביון אולי ירחם. בשעה שנקבעה נאספו ובאו כל בני העיר, אנשים נשים וטף, אל בית הכנסת. המון רב מילא וגדש את היכל התפילה עד אפס מקום, הנשים עמדו בעזרת נשים, ורבים אחרים צבאו על הפתחים ומילאו גם את כל הרחבה הסובבת את בית הכנסת.

הרב, חלוש ותשוש, נכנס לבית הכנסת כשעיניו בולשות במהירות רבה אחר הנמצאים. הוא עלה על בימת בית הכנסת כשהוא ממשיך להביט לכל עבר, עד שלפתע הוא מזהה בפינת בית הכנסת את החנווני עומד וממתין לתחילת התפילה. הס הושלך בקהל כשהרב סימן לחנווני באצבעו כי הוא מבקש ממנו להתקרב אליו, שכן יש ברצונו לשוחח עימו. תחילה לא האמין החנווני כי הרב אכן פונה אליו והיה סבור כי הרב מתכוון לאדם אחר שעומד בסמוך אליו, אלא שהרב חזר והצביע עליו וביקשו להתקרב אליו ולעלות על הבימה.

שביל צר נפער בתוך הקהל הגדול שגדש את בית הכנסת, והחנווני שהסמיק עד תנוכי אזניו צעד בו לעבר הרב. הקהל כולו ליווה במבטיו את החנווני ואף שמע את הרב פונה אליו בבקשה מופלאה שאיש לא העלה על

העשיר לא התיימש. הוא שלח את משרתו שירוץ אחריו ויביאנו אליו. אחר כברת דרך לא יכול היה הרוכל להמשיך בריצתו, והמשרת השיגו, ופקד עליו שיבוא מיד, כיון שאדונו קורא לו.

הרוכל לא איבד עשתונותו ואמר לו בערמתו: אוי, ווי! יודע אני היטב את כוונת אדונך, לא נעים לי מכל המאורע, אבל אסביר לך במה מדובר ואולי תוכל לעזור לשנינו: הבטחתי לאדונך לפני כמה שבועות שאספק לו לוח שנה. אלא שמסיבות שונות לא הצלחתי עד היום לעמוד בדיבורי, ועתה רוצה הוא להוכיח אותי על כך מדוע לא הבאתי לו לוח כפי שהתחייבתי. לכן, עצתי נתונה לך, תשלם לי עתה דמי לוח שנה, על חשבוננו של אדונך, ואתן לך תיכף ומיד לוח שנה מהודר עבור אדונך, וכך ייחסך ממני וממנו כל האי נעימות. כך הצליח הרוכל למכור שלשה לוחות שנה לאדם אחד, שאפילו לא היה זקוק.

הציבור בבית המדרש פרץ בצחוק לתיאור זה, אולם כאן זעק הרבי מנהמת לבו: זה לא צחוק. שמא תאמרו זה רק סיפור בעלמא, אני אומר לכם, שגם אצלנו ישנם דברים כאלו...

איתמר בבי מדרשא משמיה דרבינו הקדוש, איש מופת, הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זיע"א, כי פעם אחת באו לפניו שני שותפים שהיו מחסידיו ובקשו את הרה"ק שיברך אותם בהצלחה. נענה ואמר להם: א"ב ג"ד! אלא שהם לא הבינו מחשבתו בקודש, ושאלו אותו: מה הפירוש בדבריו אלו? ענה להם הרה"ק: א - אמונה, ב - ברכה, ג - גזילה, ד - דלות, והסביר להם, כי אם יהיה להם 'אמונה' ויהיו נושאים ונותנים באמונה, תהיה להם 'ברכה' במעשי ידיהם, אבל אם ח"ו 'גזילה' או 'גזילה' יהיה ביניהם, שאחד ילך במרמה נגד שותפו, אז 'דלות' תהיה שורה ח"ו, עכ"ל.

ובזה פירש ב'חמד שלמה' (ראש חודש אדר) בדרך רמז, את דברי רש"י בפרשת תזריע: **'אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, כי א'שה מ'זרעת ת'חלה הוא ראשי תיבות: 'אמת, שאם נושא ונותן באמת ובאמונה, אז יולדת זכר' שהוא בגימטריא 'ברכה', עכ"פ נמצא מזה דאם יש להאדם נכסים ועסקים ומתנהג באמונה, הן שלו צדק ומאזני צדק וכדומה, אזי שורה הברכה במעשי ידיו והברכה מצויה בנכסיו.**

וכשזוכין להתעורר מלמטה מקודם, הוא סימן ברכה. כמו שאמרו 'אשה מזרעת תחלה יולדת זכר', כמו שכתבו בספרי קודש (שפת אמת' פרשת בשלח תרמ"ז).

לאחר אמירת פרקי שבח והודאה, ביקש הרב מהקהל להשתתק ופתח בדברי מוסר ותוכחה: בואו וראו כמה גדולה מעלתם של הנושאים ונותנים באמונה וכמה גדול עונשם של מעולי המדות והמשקלות, שהרי כמה וכמה התפללנו ולא נענינו, והנה בא חנוני זה ובזכות היותו איש אמת וישר התפלל וירדו גשמים ('ילקוט מעם לועז' פרשת קדושים)

היה הרה"ק רבי ברוך מסערט ויזניץ זיע"א, המקור ברוך, מעורר את שומעיו, בכהונתו כרבה של העיר סערט, בעוז ותעצומות, על עניין המסחר באמונה, שיהיה הכל בהגינות ובכשרות ולא ברמאות, שלא לעשות עוול ולא להונות את זולתו.

פתח הרבי וסיפר מה שפורסם בעיתון בוורשא שביקש לדבר סרה ביהודים: מעשה ביהודי רוכל שהלך ממקום למקום והיה מוכר לפרנסתו 'לוחות שנה'. אחד מהעשירים שתדיר היה פוגש ברוכל, ריחם עליו ורכש ממנו לוח שנה, על אף שכלל לא היה לו צורך בלוח. כך היה מנהגו מידי שנה בשנה.

שנה אחת פגש הרוכל את העשיר והציע לו את לוח השנה החדש שיצא זה עתה. הסכים העשיר לרכוש את הלוח, אולם כשמשמש בכיסו ולא מצא את ארנקו, התנצל בפני הרוכל ואמר לו: שמע נא ידידי, כנראה שארנקי נשכח בבית על השולחן ואין מעות אתי, לכן אקנה ממך את הלוח בפעם אחרת. חלפו דקה או שתיים, העשיר התהרהר ונמלך בדעתו. הוא פנה אל אחד ממכריו שהיה נוכח שם, לווה ממנו סכום כסף, וכך קנה מהרוכל את הלוח כמנהגו הטוב, כשהוא משלם לו את המחיר המלא על אתר.

מה עשה אותו הרוכל? הלך משם ישירות אל ביתו של העשיר, ואמר לאשתו: בעלך שלח אותי ואמר שתקני ממני 'לוח שנה', וסימן לדבר: בבוקר שכח האדון את הארנק שלו על השולחן. כמובן שהאשה קנתה מהרוכל לוח נוסף, ושילמה לו מחיר מלא.

העשיר הגיע לביתו ושמע מאשתו על הרמאות של הרוכל, שגמל לו רעה תחת טובה. חמתו של העשיר בערה בו, והוא החליט שכאשר ימצא אותו כבר ילמדנו פרק במסכת דרך ארץ ויעמידנו על מקומו הראוי לו. אלא שהרוכל המפולפל נעלם כאילו בלעה אותו האדמה.

עברו מספר שבועות והנה ביום בהיר אחד הבחין העשיר באותו רוכל מרחוק. זכר המעשה המכוער שעשה הרוכל עלה בראשו של העשיר והוא החליט לבקש מהרוכל דין וחשבון. אולם משראה הרוכל את העשיר בא לקראתו, תיכף הרים רגליו ונס מן המקום כל עוד נשמתו בו.

ולכן הוא העדיף לעמוד על מקומו ולהמתין. לעצמו חשב הרב שבוודאי העלמות זו של החנווני קשורה לכך שדווקא הוא צריך לשמש כשליח ציבור.

לפתע נשמעו מלמולים נרגשים בציבור: החנווני חזר! החנווני נראה מפלס לו דרך בתוך ההמון הממלא את בית הכנסת. החנווני מתנשם ומתנשף כאחרי ריצה מהירה, הוא נוטף אגלי זעה מחום היום, ובידיו הפתעה משונה שאיש לא פילל ולא מילל: החנווני נראה נושא את המאזניים של חנות המכולת שלו בדרכו אל עמוד התפילה.

היה זה בבחינת 'תרי תמיהי מידכר דכירי אינשי' (חולין עה:). החנווני, שאיש לא הצליח להבין מה לו ולזכות זו של שליח הציבור כולו ביום התפילה על עצירת הגשמים, מתקדם במהירות כשהוא מחזיק את המאזניים שכולם הכירו היטב מחנותו.

בעוד כולם עומדים תוהים ומשתאים לנוכח המחזה המשונה נשמע לפתע קולו הגבוה של החנווני נישא ברמה: ריבוננו של עולם, בשעה שבאתי להכנס לעבודתי כחנווני, באתי אצל חכם שיברכני, והוא לימדני כלל גדול בתורה: שתי כפות המאזניים הללו הם כנגד שתי אותיות ה' שיש בשם הוי"ה; מוט המאזניים שבאמצע, זה שעליו תלויות הכפות, רומז לאות ו' שבשם הוי"ה; והידידת שבה אוחזים במאזניים הרי היא כנגד האות י' שבשם הוי"ה! אבינו שבשמים, העד נא כאן קבל עם ועולם האם שיקרתי ועיוותי את המאזניים?! האם אי פעם בחיי עשיתי עוול בכפות מאזניים אלו לשקול בהן פחות או יותר מהמידה?! האם פגמתי באותיות שמך הקדוש שיש במאזניים?! אם אכן כך עשיתי, תרד עתה אש משמים ותשרפני חיים! אך אם לא עשיתי עוול ולא פגמתי במשקל המאזניים, כך שגם לא פגמתי בשמך הקדוש והנורא, הרי אני מתפלל ומתחנן לפניך, אבינו אב הרחמן, בזכות שנשאתי ונתתי באמת ובאמונה מבקש אני בתפילה ובתחנונים שתוריד לנו שפע של גשמי ברכה ורצון.

החנווני הנרגש מוידויו הפומבי פתח בתפילת המנחה. התפילה הייתה עדיין בעיצומה, כשלתע החלו משבי רוח חזקים לחדור מבעד לחלונות הפתוחים של בית הכנסת. לא חלפו רגעים והשמים התכסו בענני גשם אפורים וכבדים. טיפות גשם ראשונות החלו לרדת ברחוב, וקריאות נרגשות נשמעו: גשם, גשם.

עם סיום תפילת מנחה, החל הקהל לנהור החוצה בכדי לחזות במו עיניו בפלא הגדול והלא יאומן. הטיפות כבר הפכו למטר סוחף שהחל למלא את הבורות. אלא שאיש לא הרשה לעצמו ללכת חזרה לביתו. כולם שבו אל בית הכנסת, להודות לה' על הנס שעשה להם.